

Türkiye'de Kutuplaşmanın Boyutları Araştırması

5 Şubat 2018

Istanbul Bilgi Üniversitesi
GÖÇ ÇALIŞMALARI
UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

444 0 428 | www.bilgi.edu.tr

Istanbul
Bilgi Üniversitesi

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

Yöntem ve Künye

- Araştırma çalışması 17 Kasım-20 Aralık 2017 tarihleri arasında, Türkiye 18+ yaş nüfusunu temsil eden 2004 kişiyle, 16 ilin kentsel ve kırsal bölgelerinde yüz yüze görüşmelerle gerçekleştirildi.
- Basit rastsal örneklem yöntemi varsayımıyla araştırmanın hata payı yüzde 3 olarak hesaplanmıştır.
- Saha çalışması Infakto RW tarafından yürütüldü.
- Ayrıca 4 parti –AK Parti, CHP, HDP ve MHP- taraftarlarıyla İstanbul'da odak grup çalışması yapıldı.

Araştırmaya Katılanların Demografisi

Cinsiyet	Erkek	%48.9
	Kadın	%51.1
Yaş grubu	18- 29 yaş	%29.3
	30- 45 yaş	%37.0
	46- 87 yaş	%33.7
Yerleşim	Kent	%87.0
	Kır	%13.0
Eğitim Düzeyi	İlkokul ve Altı	%33.3
	Ortaöğretim	%51.4
	Yükseköğretim	%15.2
Çalışma Durumu	Çalışıyor	%54.9
	Ev Kadını	%27.0
	Emekli	%6.3
	Öğrenci	%7.5
	İş Arıyor	%4.3

İdeolojik Tutarlılık:
Değerlerin tutarlı bir
biçimde ayrışması

Algılanan İdeolojik
Kutuplaşma:
Öteki grupları
olduğundan daha
uzak görme

İdeolojik Ayrılık:
Değerlerin kesişmesi

Duygusal Kutuplaşma:
Diğer gruplara karşı
duyulan olumsuz hisler
ve atfedilen olumsuz
nitelikler

Siyasi Parti Taraftarları Gözünden Partiler Arası Mesafe

İstanbul Bilgi Üniversitesi
GÖÇ ÇALIŞMALARI
UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

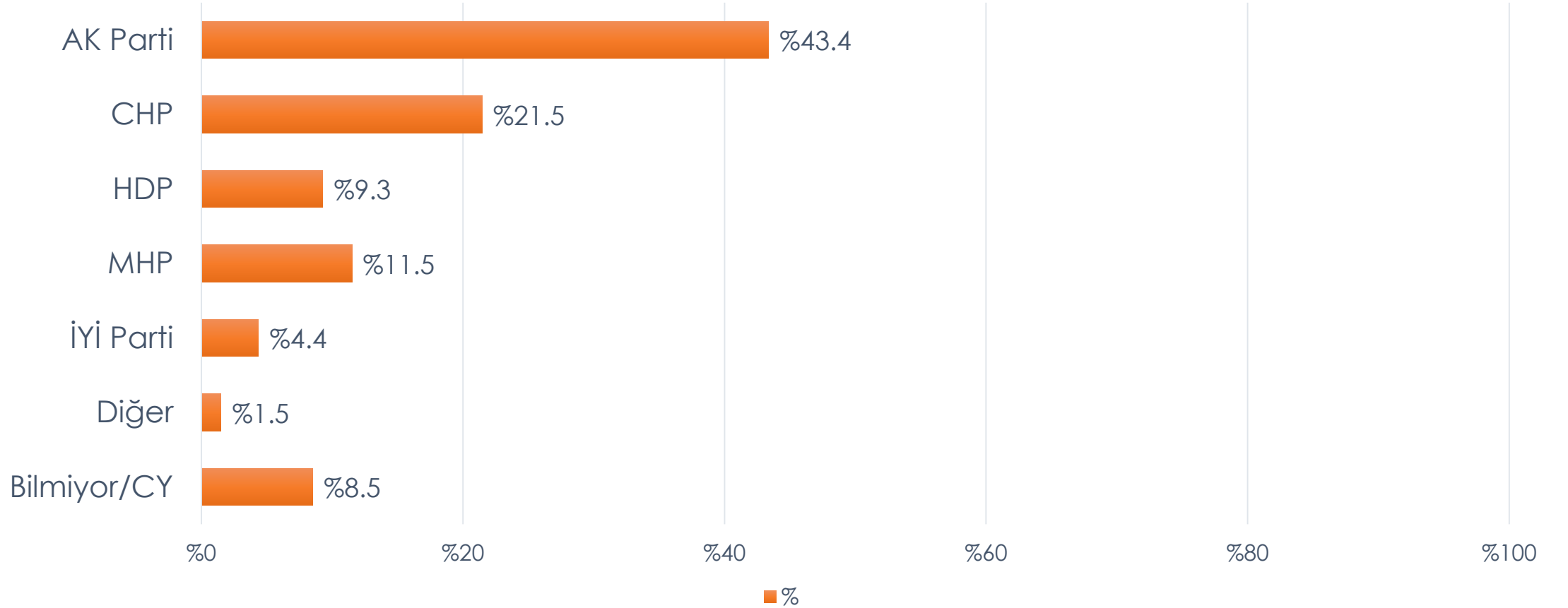
444 0 428 | www.bilgi.edu.tr

İstanbul
Bilgi Üniversitesi

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

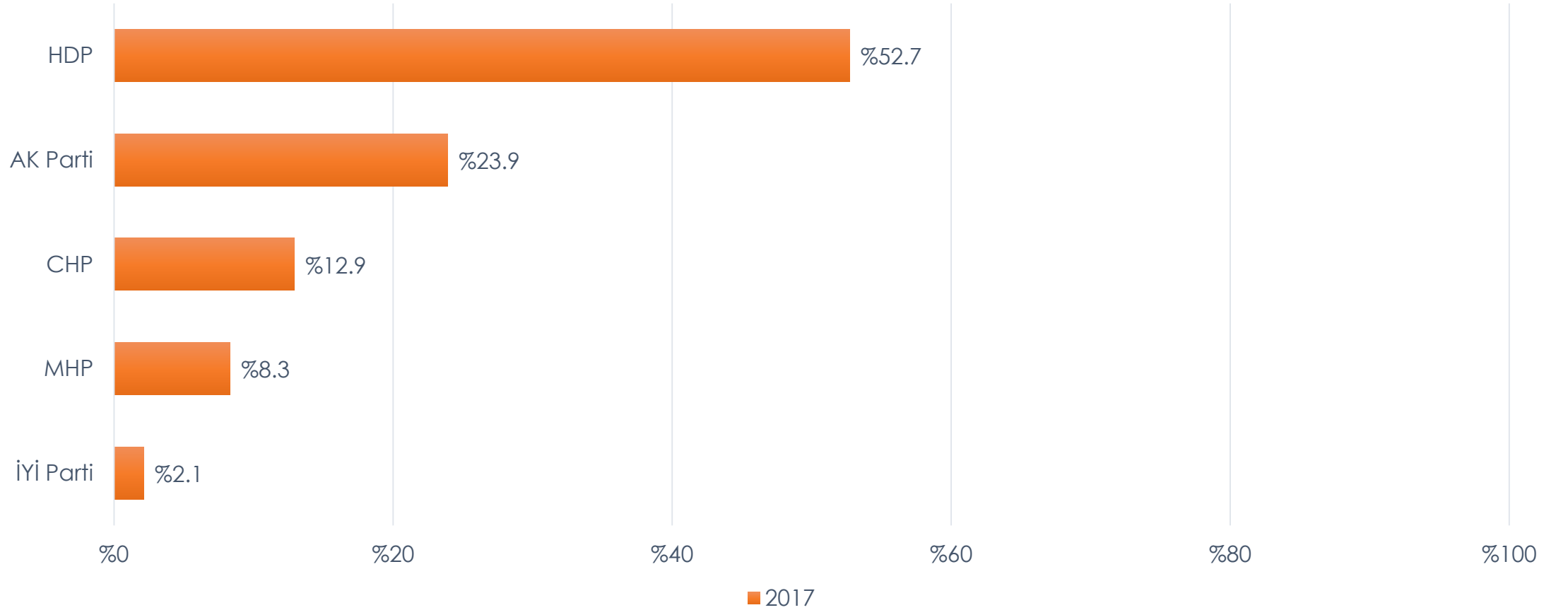
Hangi Partiye Yakın Hissediyorsunuz?

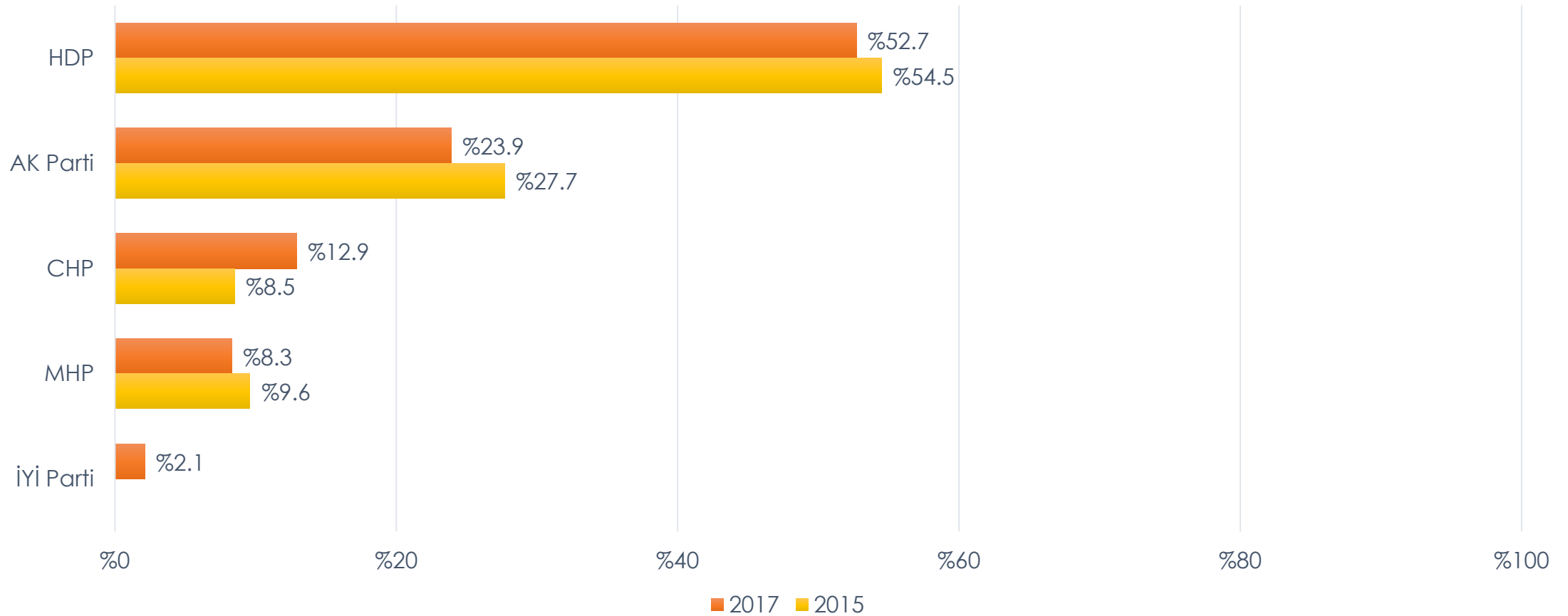
Parti Taraftarlarının Demografik Profili

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Cinsiyet	Erkek	%48.3	%44.0	%55.7	%56.1	%56.2
	Kadın	%51.7	%56.0	%44.3	%43.9	%43.8
Yaş grubu	18- 29 yaş	%26.7	%27.5	%27.0	%36.1	%41.8
	30- 45 yaş	%37.0	%36.2	%40.6	%39.4	%34.0
	46- 87 yaş	%36.3	%36.3	%32.4	%24.5	%24.2
Yerleşim	Kent	%83.9	%92.1	%83.3	%89.3	%88.2
	Kır	%16.1	%7.9	%16.7	%10.7	%11.8
Eğitim Düzeyi	İlkokul ve Altı	%41.3	%23.7	%49.7	%21.2	%20.0
	Ortaöğretim	%49.0	%53.5	%38.5	%60.7	%55.1
	Yükseköğretim	%9.7	%22.7	%11.8	%18.1	%24.8
Çalışma Durumu	Çalışıyor	%49.2	%57.3	%67.7	%59.8	%53.2
	Ev Kadını	%32.7	%23.0	%22.8	%21.6	%26.2
	Emekli	%7.9	%6.9	%0.0	%2.8	%7.9
	Öğrenci	%6.6	%7.8	%3.9	%11.9	%7.4
	İş Arıyor	%3.6	%5.0	%5.6	%3.9	%5.4

En Uzak Hissedilen Siyasi Parti Taraftarları

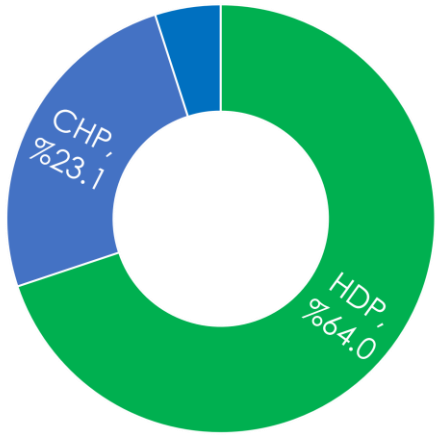

En Uzak Hissedilen Siyasi Parti Taraftarları: 2017-2015 Karşılaştırması

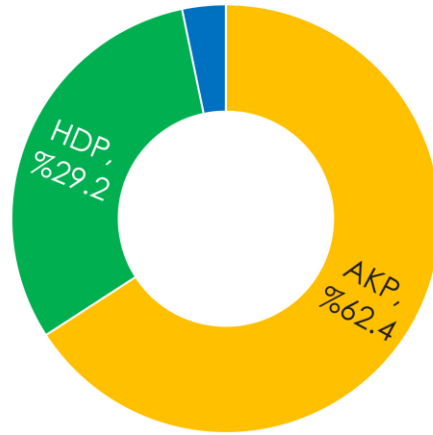

Siyasi Parti Taraftarları - Uzak Gördükleri Siyasi Parti Taraftarları

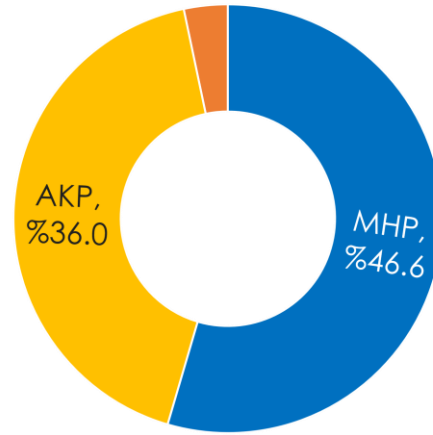
AKP

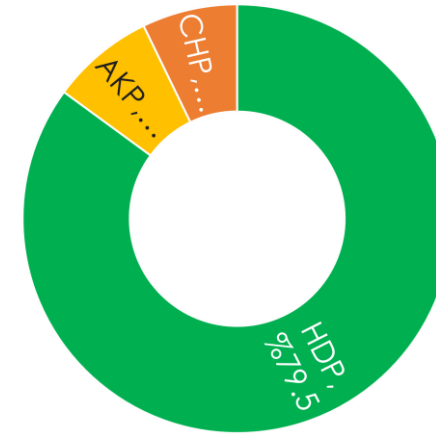
CHP

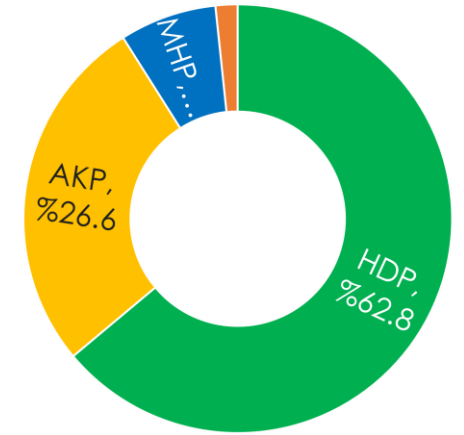
HDP

MHP

İYİ Parti

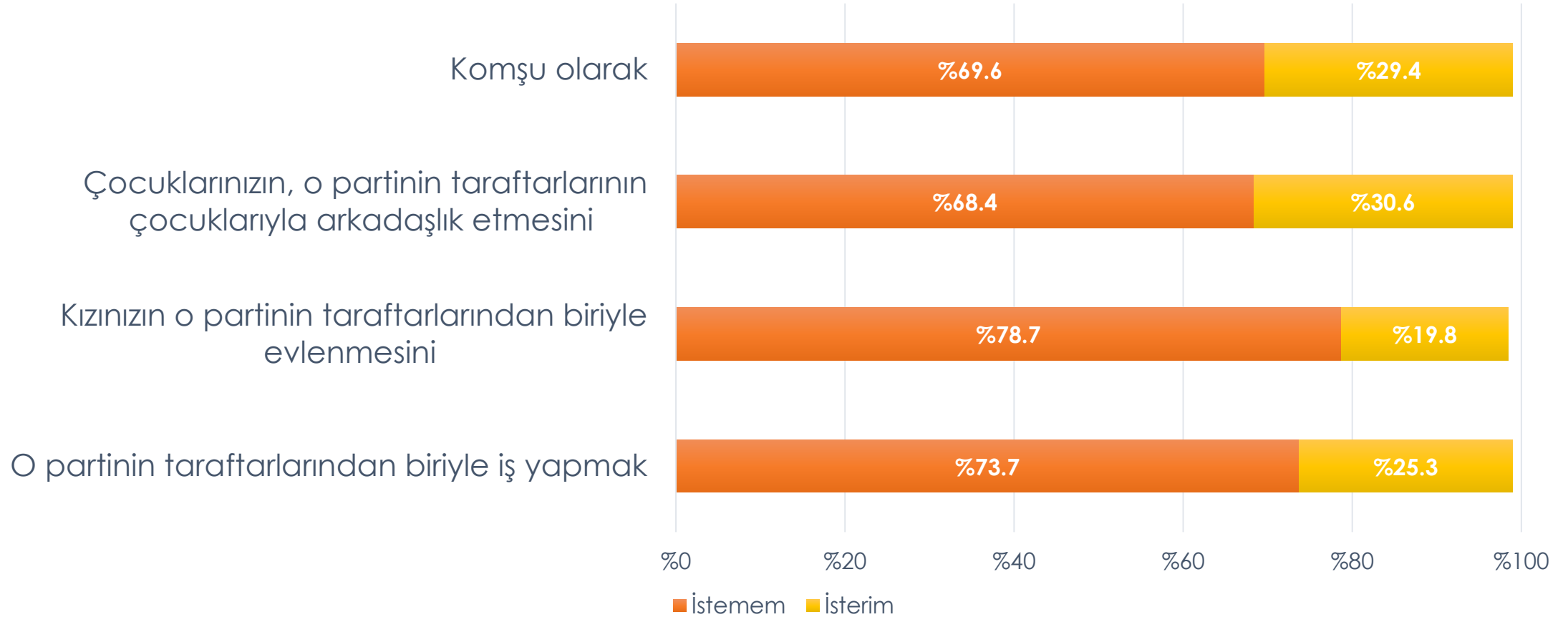
Tanımlar

Sosyal Mesafe: Katılımcıların öteki olarak gördükleri kişilerle kendilerini ne kadar yakın-uzak hissettikleri (Bogardus, 1925)

Ahlaki Üstünlük: Farklı sıfatların gruplar arasındaki yanlılık, önyargı ve belirli gruplara yönelik kalıpyargıların ortaya çıkarılmasında sıklıkla kullanıldığı bilinmektedir (Fiske ve North, 2015).

Siyasal Hoşgörü: Öteki olarak görülen grup üyelerinin siyasi haklarına yönelik değerlendirmeler (Gibson, 2006)

En Uzak Hissedilen Parti Taraftarlarıyla Sosyal Mesafe

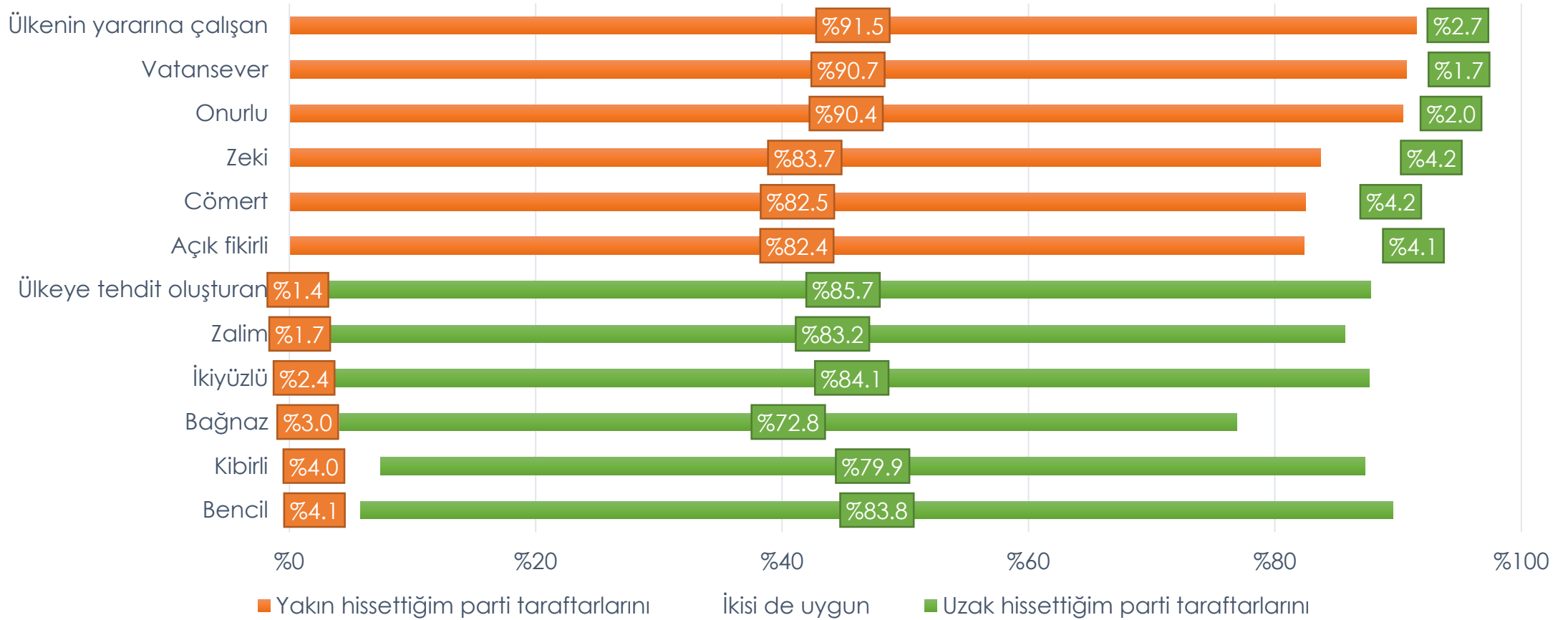
Diğer Parti Taraftarları Hakkında:

“Cahil kesim, kesinlikle at gözlüklerini takmışlar etrafta ne olup bittiğini görmüyorlar. Sabit, körü körüne ilahlaştırmışlar bir de, sadece o...”

“Ya okumuyor kusura bakmayın yani milletimiz okumuyor ve ben AKP'ye veren birçok kişinin yanlış anlamayın yani burada var ya da yok diye düşünüyorum cahil olduğunu düşünüyorum bu kadar açık ve net”

“Ya sen modern bir insansın, halin vaktin yerinde, çünkü onlar istiyorlar ki birileriyle aralarında uçurum olsun. Kendilerini ayrıcalıklı görüyorlar. Biz Türkiye'de yaşıyoruz, doğru. Solculuğun ne anlama geldiğini biliyorlar mı? Solculuk ne demek? Bütün vatandaşların eşit şekilde yaşaması demek değil mi? Ama bunlar solculuğu ayrımcılık olarak görüyorlar”

En Uzak Hissedilen Parti Taraftarlarına Karşı Ahlakî Üstünlük

En Uzak Hissedilen Parti Taraftarlarına Karşı Siyasal Hoşgörü

Kimlikler ve Partiler

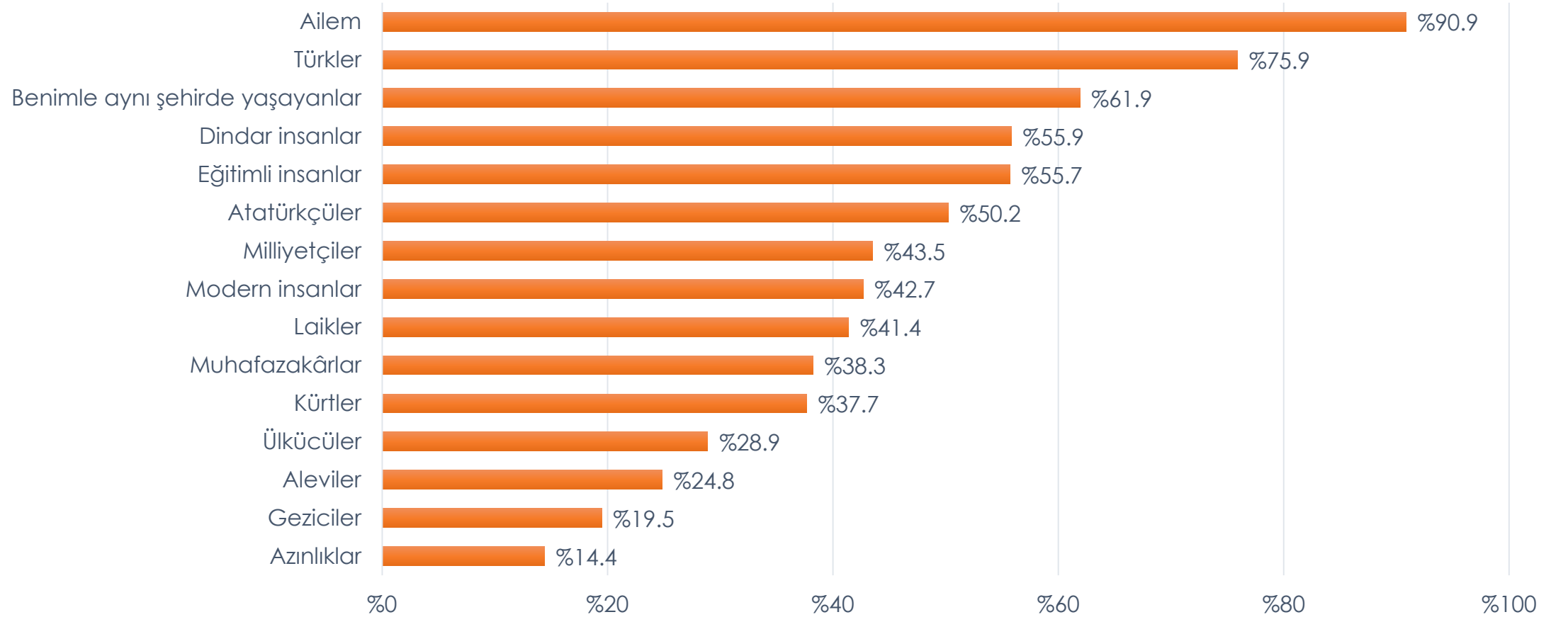
444 0 428 | www.bilgi.edu.tr

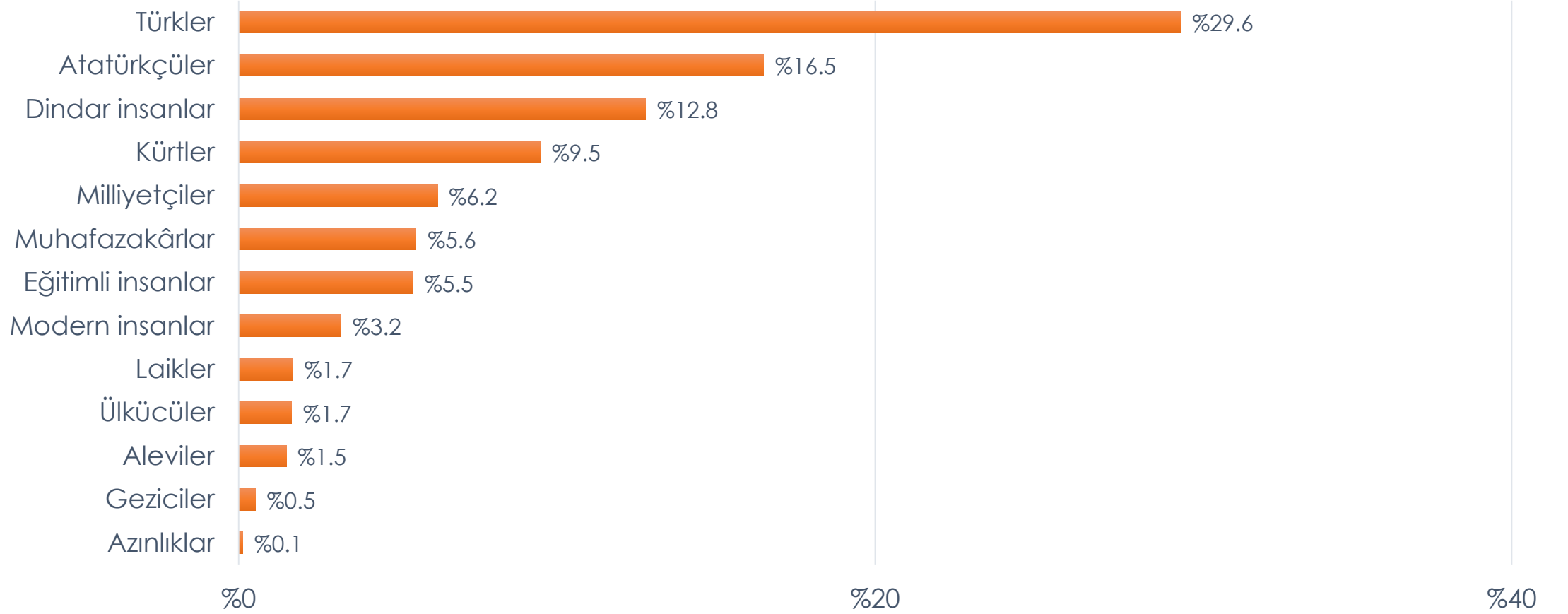
**İstanbul
Bilgi Üniversitesi**

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

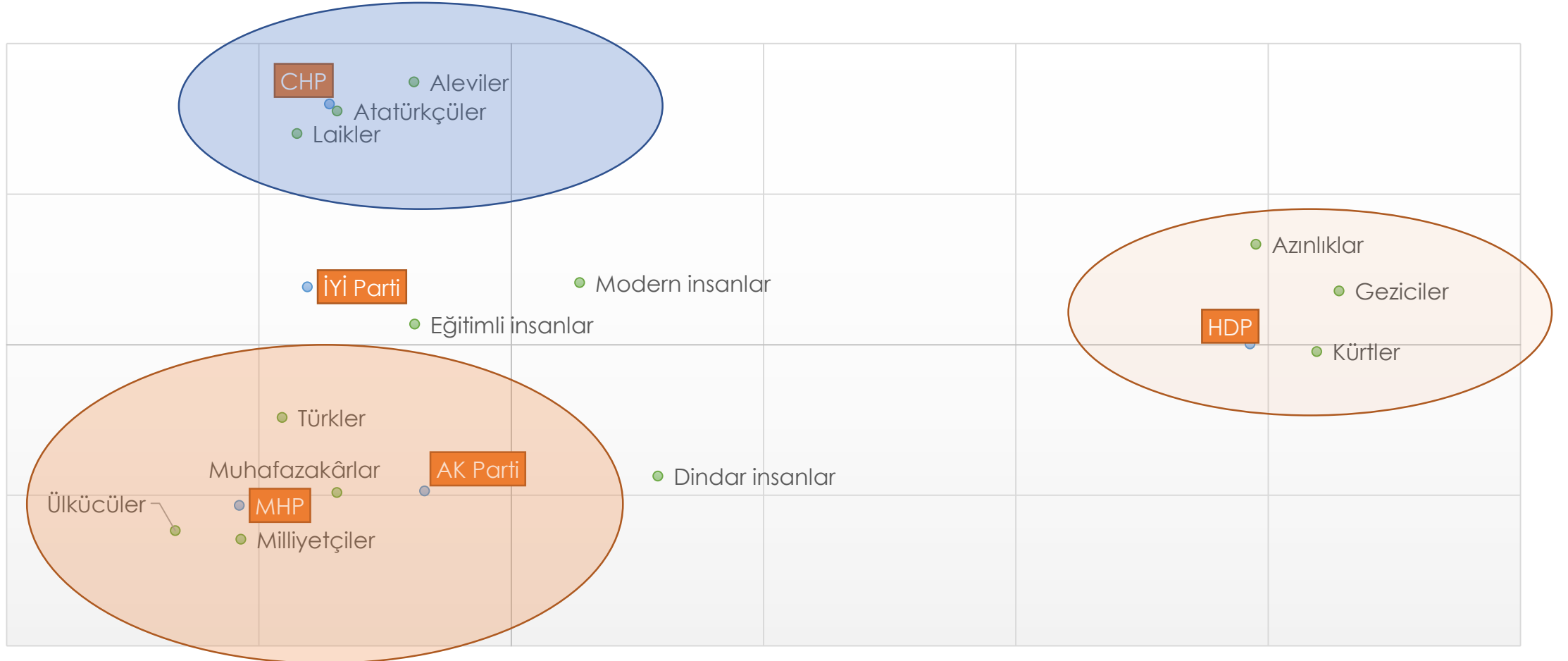
Belirtilen Gruplardaki İnsanlardan Bahsederken «Biz» Kelimesini Sürekli ve Sıklıkla Kullananların Oranı

En Yakın Hissedilen Kimlik (Tek Yanıt)

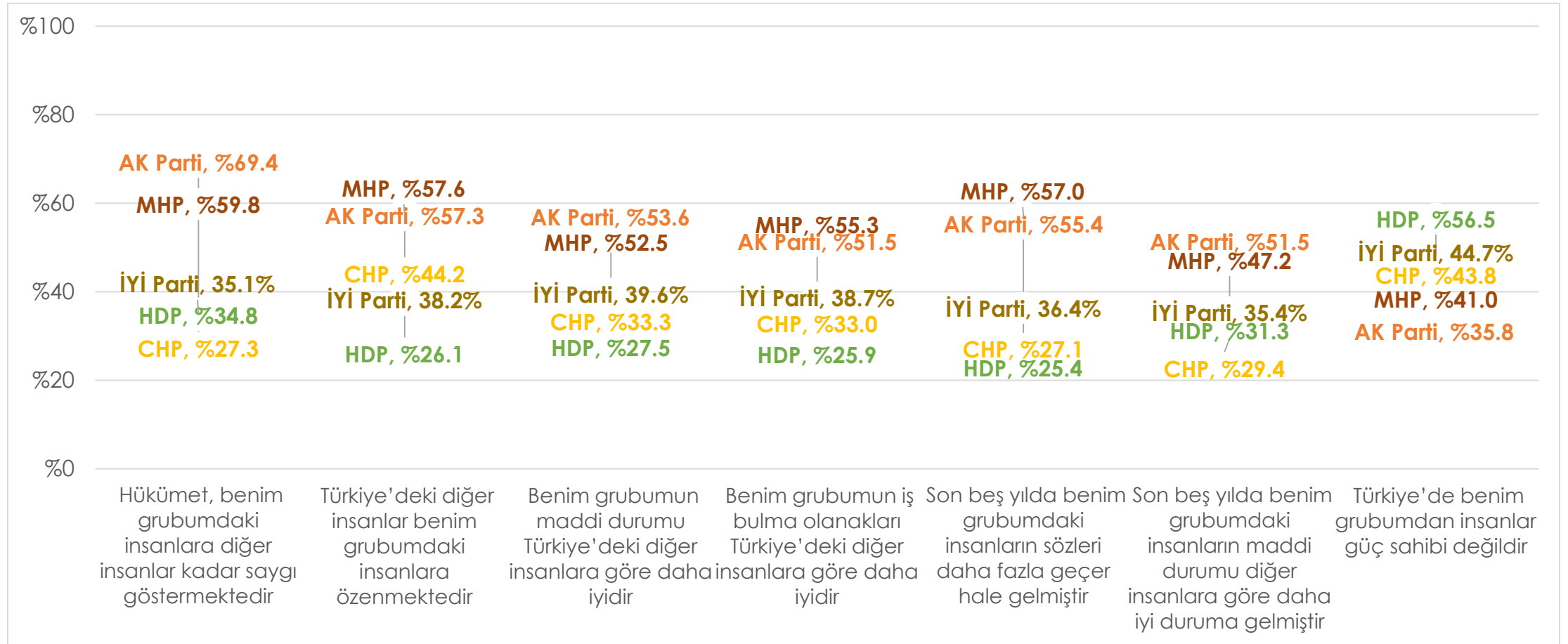
Parti Tabanları ve Birincil Kimlikler (Mütekabiliyet Haritası)

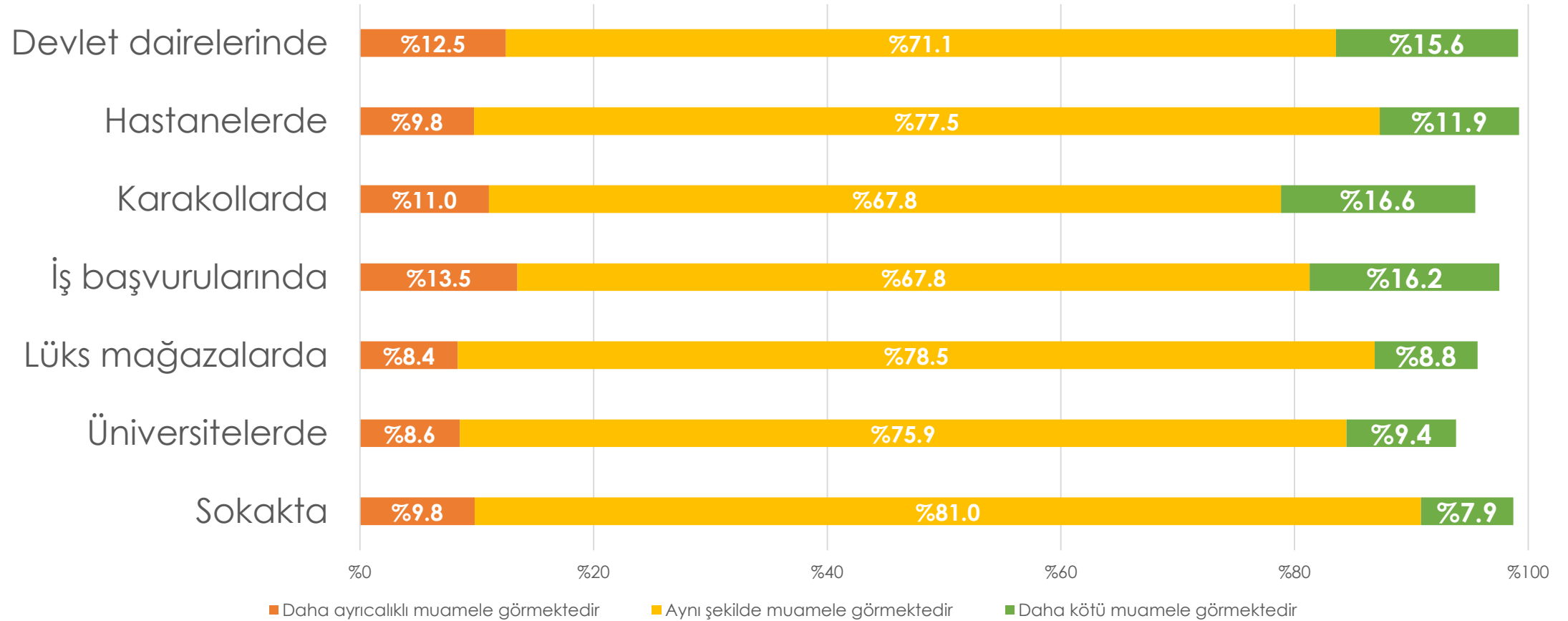
Kimliklere Dair Algılamalar: Grup Üstünlüğü (Katılanların Oranı)

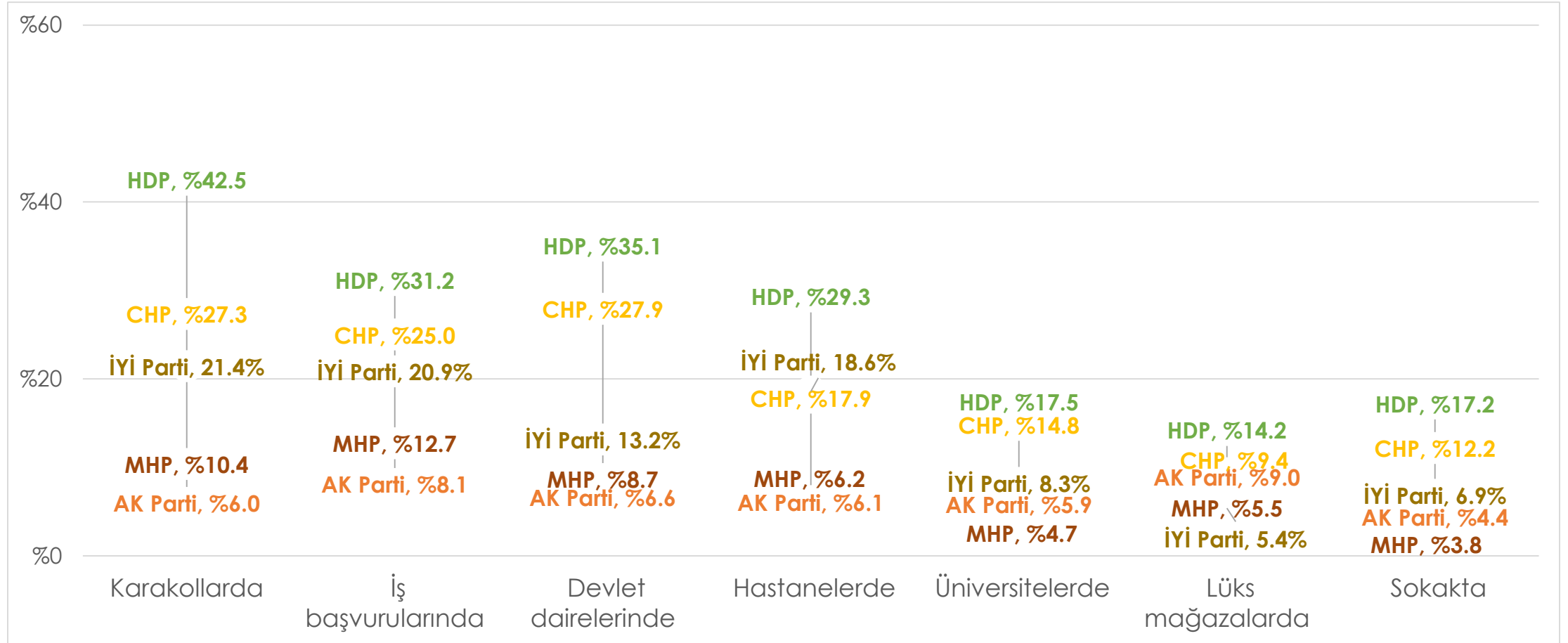
Partiler ve Grup Üstünlüğü ("Katılıyorum" Yanıtlarının Oranı)

Grup Dışlanması

Grup Dışlanılması ve Parti Tabanları ("Kötü Davranıyorlar" Yanıtı Verenlerin Oranı)

“Yankı Odaları” ve Suskunluk Sarmalları

444 0 428 | www.bilgi.edu.tr

İstanbul
Bilgi Üniversitesi

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

Tanımlar

Yankı Odaları: Bireylerin sadece kendi görüşlerini duyabildikleri iletişim ortamı (Sunstein, 2001)

Suskunluk Sarmalı: Bireylerin kendi görüşlerinin azınlıkta kaldığını düşünüp susmaları (Noelle-Neumann, 1974)

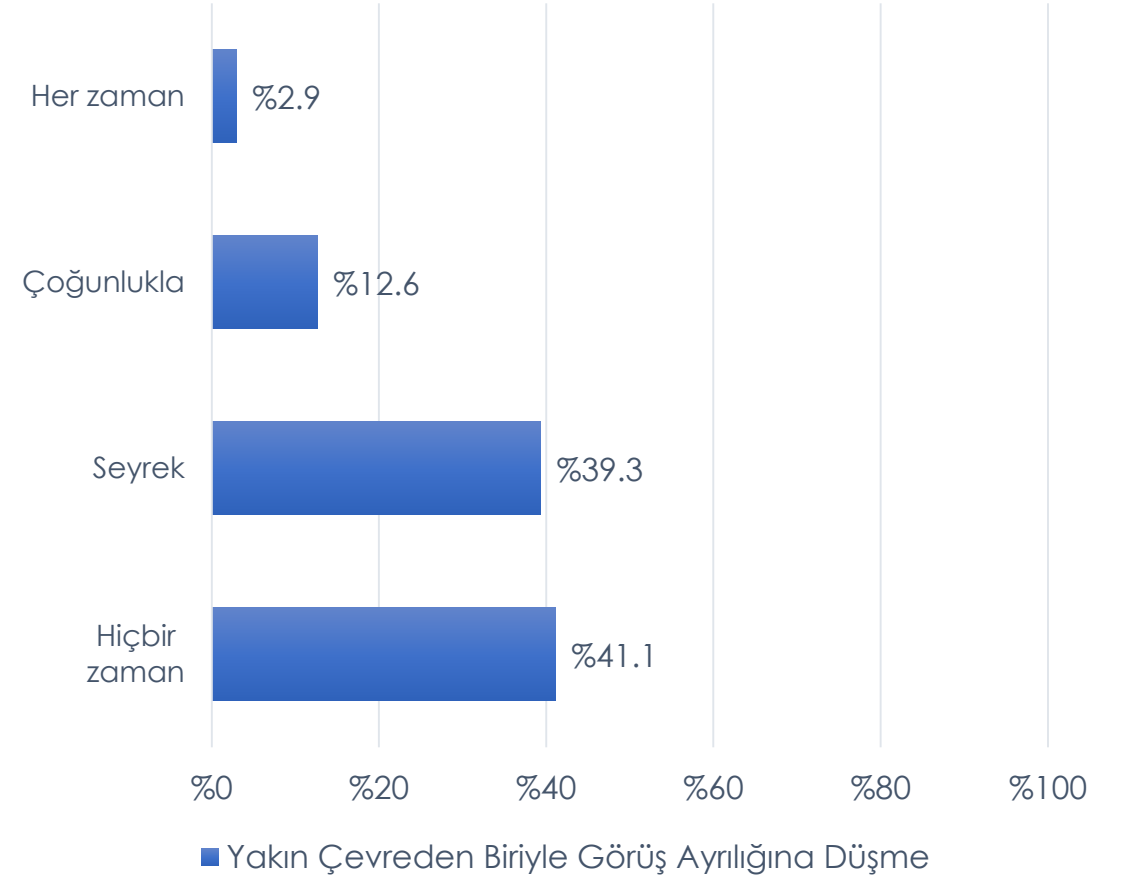
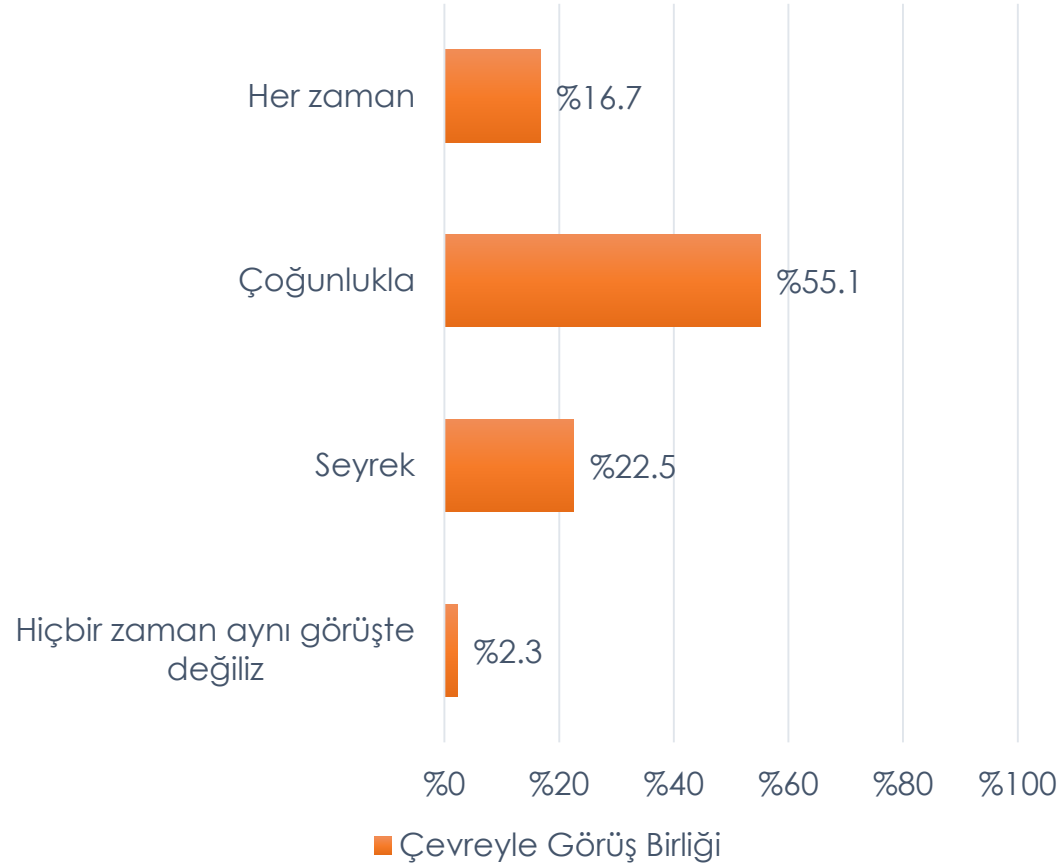
Aile ve Yakın Çevreyle Siyaset Tartışmak:

“Ben kardeşimle tartışıyorum, kardeşim MHP’li. Çok tartışıyoruz, küstüğü günler oldu benim küstüğüm günler oldu. Sonra anlaştık dedik aramızda siyaset konuşmayalım yoksa kardeşlik elden gidecek.”

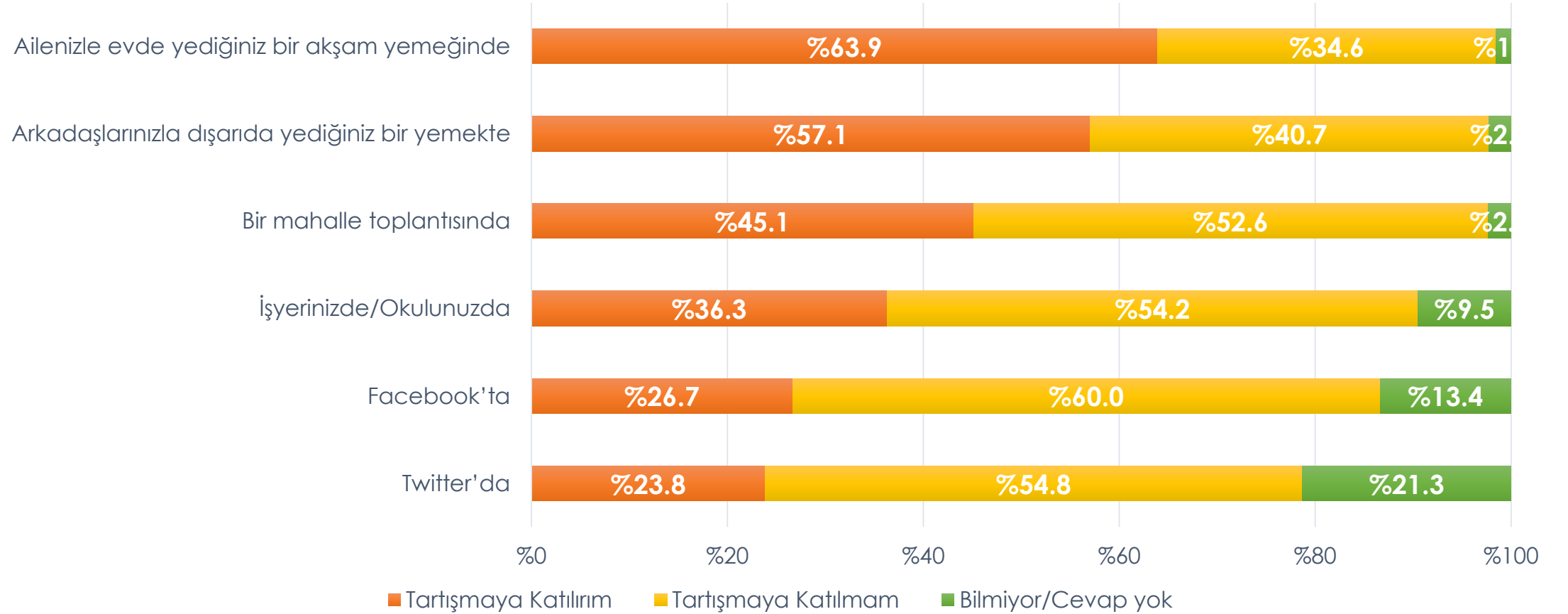
“AKP taraftarıyla hiç zaten konuşamıyorum. Bu seçimlerde ben zaten bir sürü arkadaşım vardı baya bir kaybettim. Artık silmek zorunda kaldım, görüşmüyoruz artık.”

“Farklı düşünce yok. Çevrede yok şu anda yeğenlerde, kardeşlerde filan. Herkes babasının izinden gidiyor.”

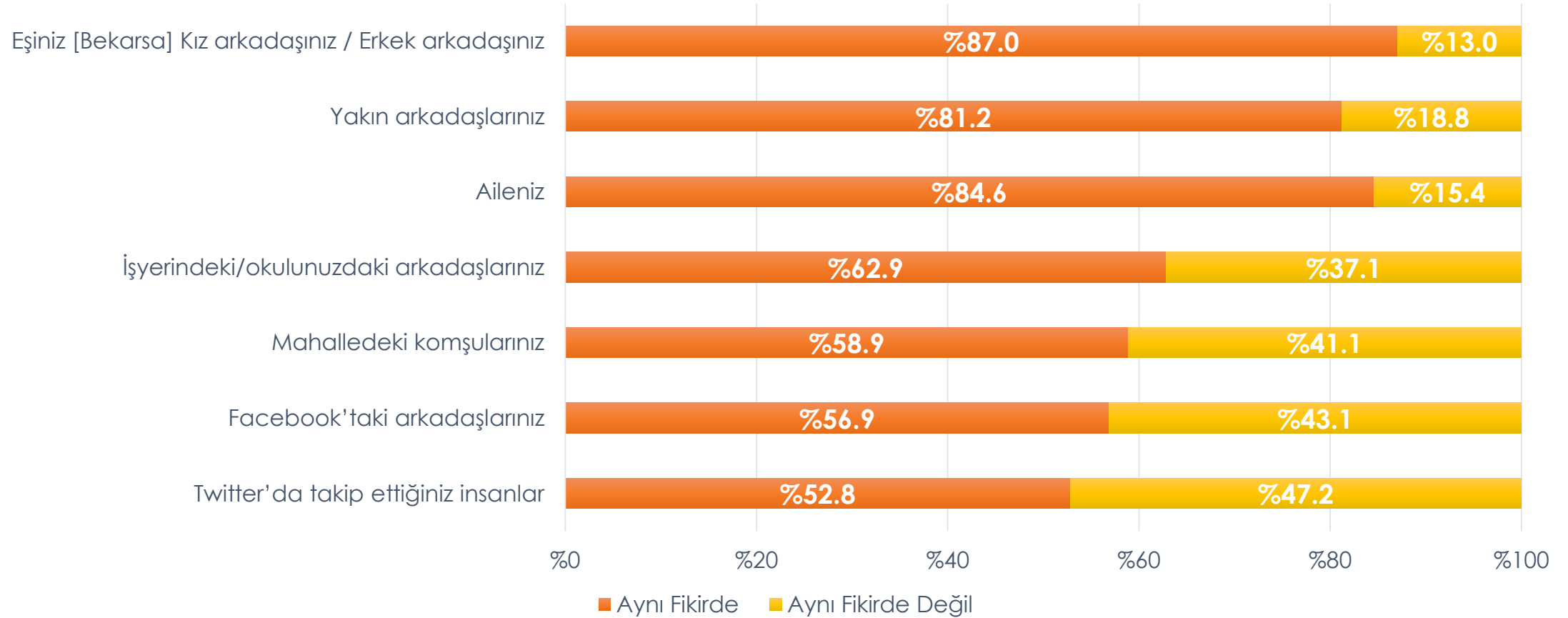
Yakın Çevreyle Siyasi Tartışmalar...

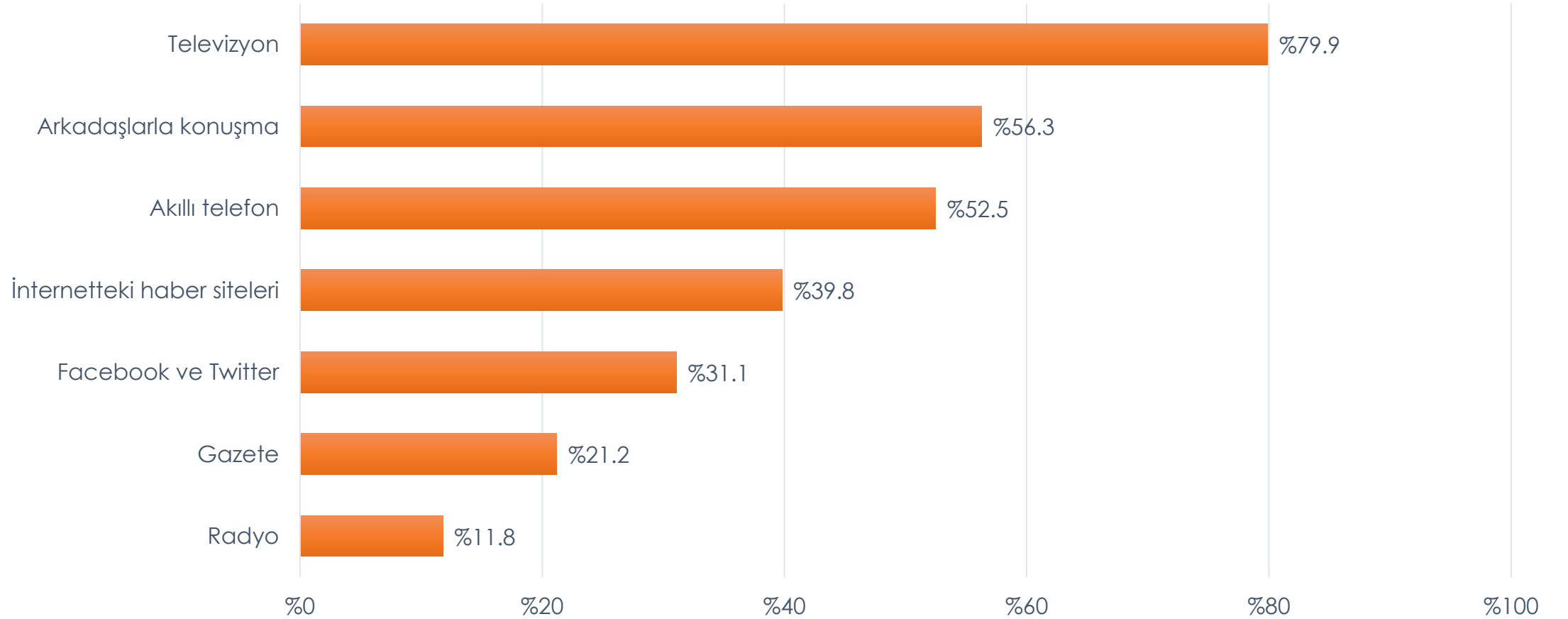
"OHAL Uygulaması Hakkında Bir Tartışmaya Katılırmısınız?"

“OHAL Uygulamaları Konusunda Bu Kişiler Sizinle Ne Kadar Aynı Fikirde?”

Siyasi Konularda Sık Kullanılan Bilgi Kaynakları ("Sürekli" ve "Sık Sık" Yanıtlarının Toplamı)

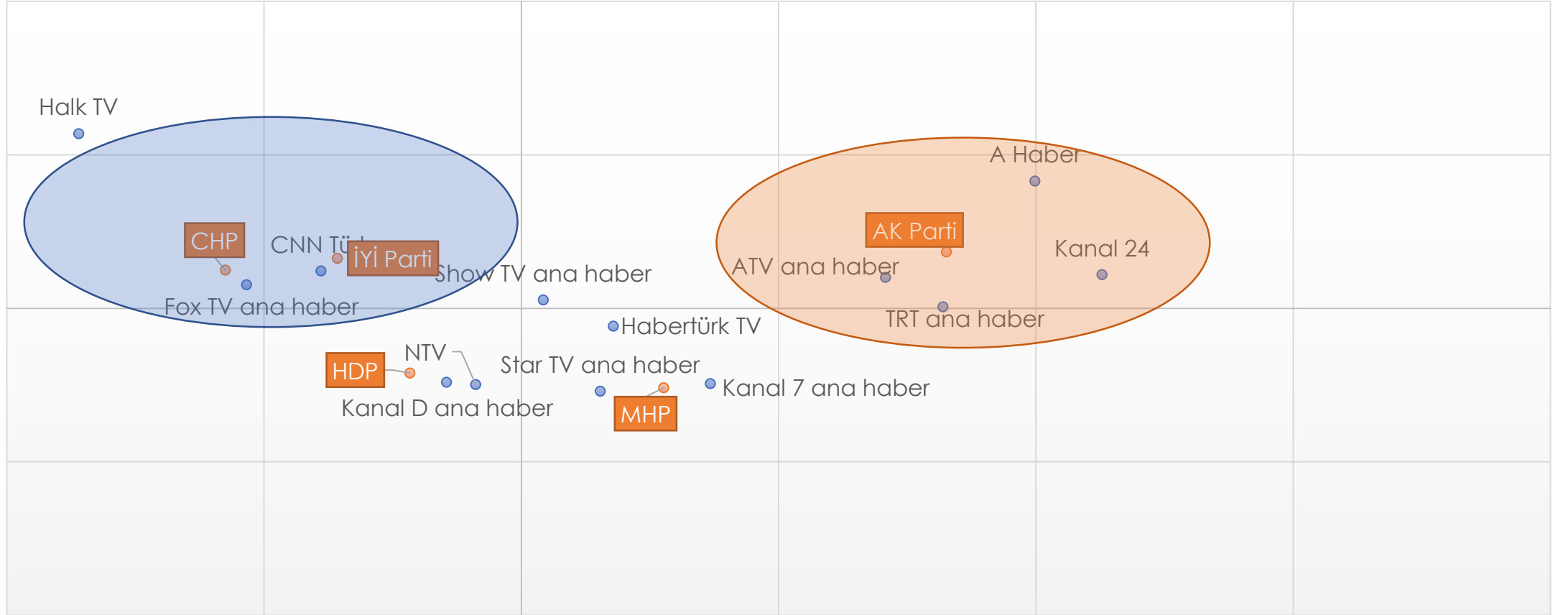

Tarafli Tarafsız Medya:

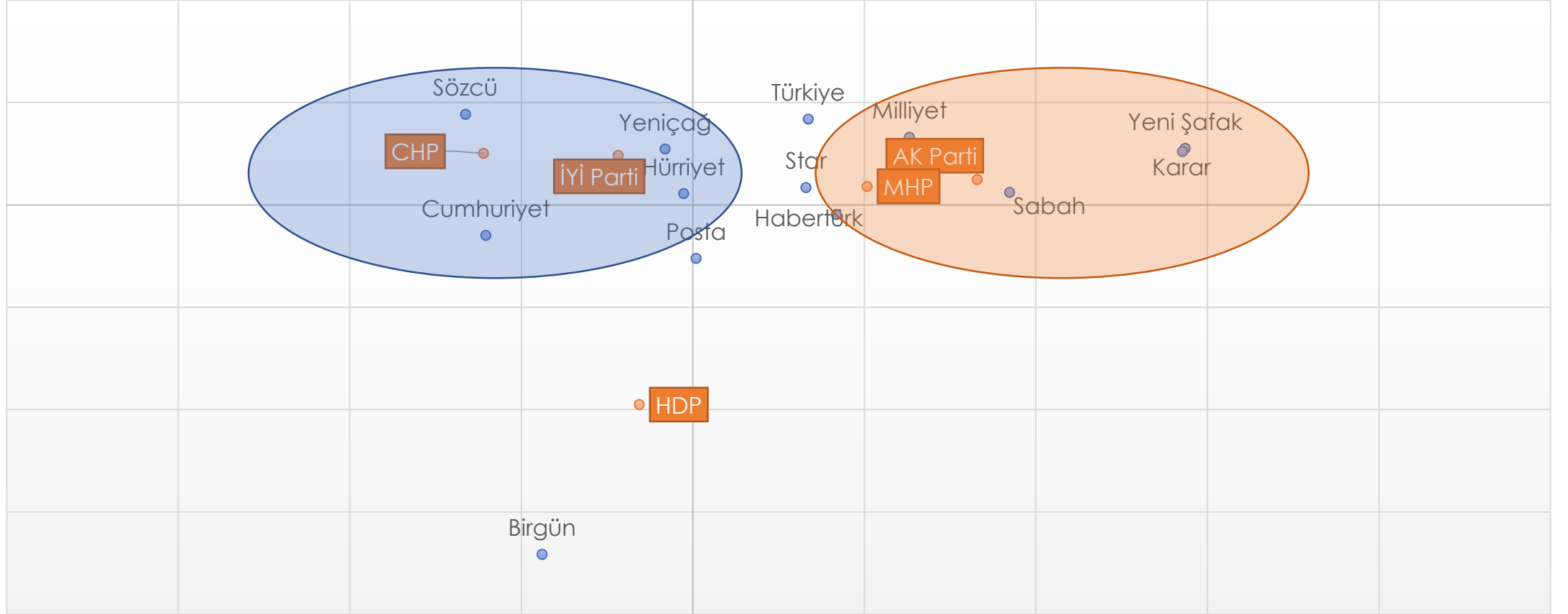
“Evet sosyal medyayı hepimiz takip ediyoruz. Televizyon kanallarında, CNN Türk, Haber Türk gibi kanallar, karşılaştırması yapılıncaya onları izlemek daha iyi. Normal ana kanallara geçerseniz, ATV asla. Bazen bakıyorum, bu kadar mı insan belli eder taraflı olduğunu. A Haber, Beyaz TV, özellikle 15 Temmuz'da anladım bunları. İnanılmaz saçma şeyler konuşuluyordu. Evet Fox tarafsız, çatır çatır çıkıyor ve söylüyor. Orası mı burası mı değil. Ben şu partiyi tutuyorum diye belli etmiyor. Ediyor ama en azından iki tarafın da doğrularını yanlışları çatır çatır söylüyor”

“Hep kötülüyor. Mesela darbe olaylarından sonra bir ondan dinleyelim, bir de başkasından dinleyelim. Şöyle olsa, dışarıdan birisi gelse ülkemize ve onlar dinlese ya şuraya bak der gerçekten neler söylüyor. Bir de A Haber'i aç dinle, tam tersi, gerçekten olanı. Ben darbe gecesi dışarıda kaldım. Ben o gösterilen kareleri gördüm. A Haber'de gördüğümde evet gerçekti yani, ben gördüm çünkü o olayları”

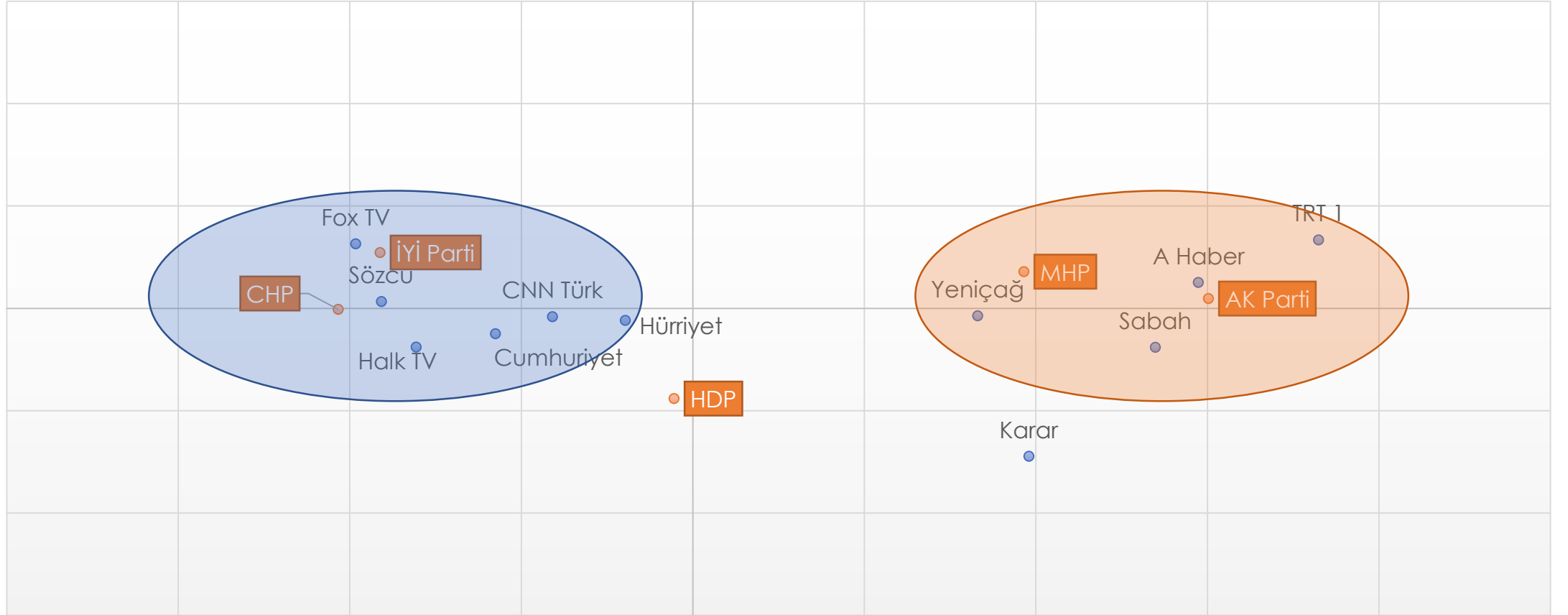
Televizyonda Haber Bültenleri Tercihi ve Parti Tabanları (Mütekabiliyet Haritası)

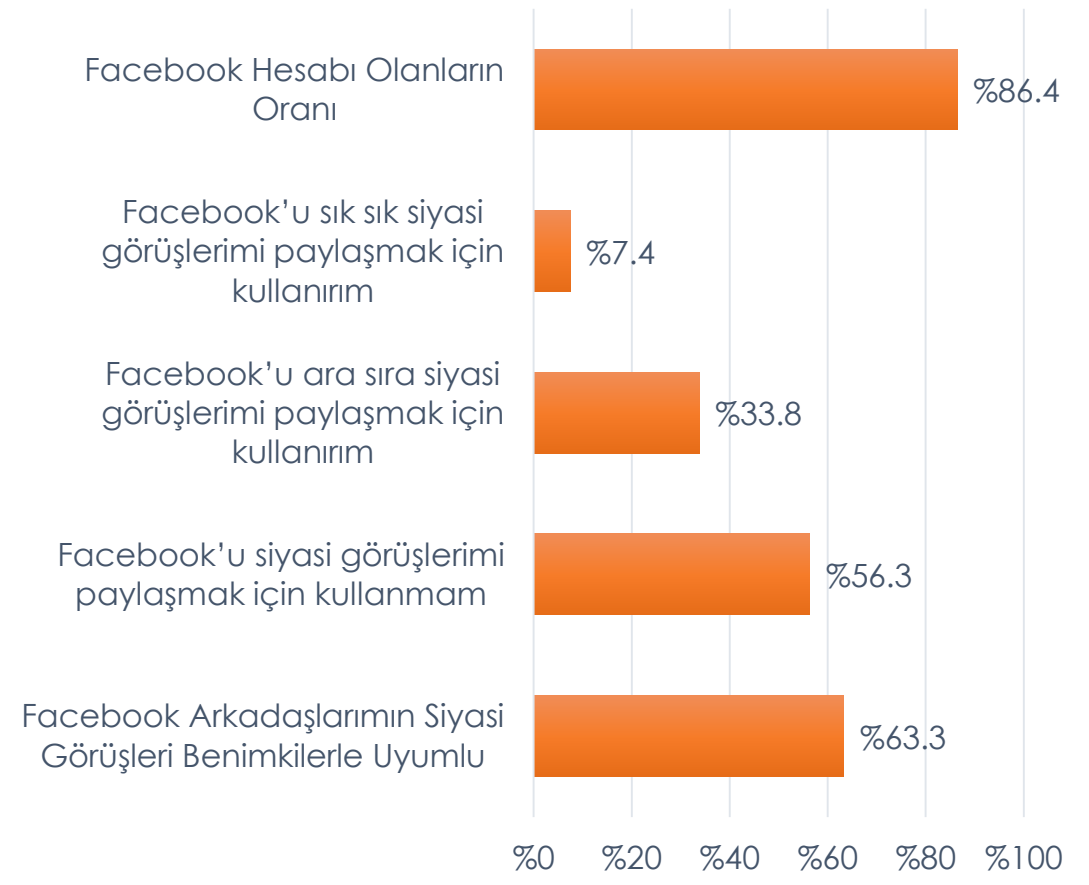
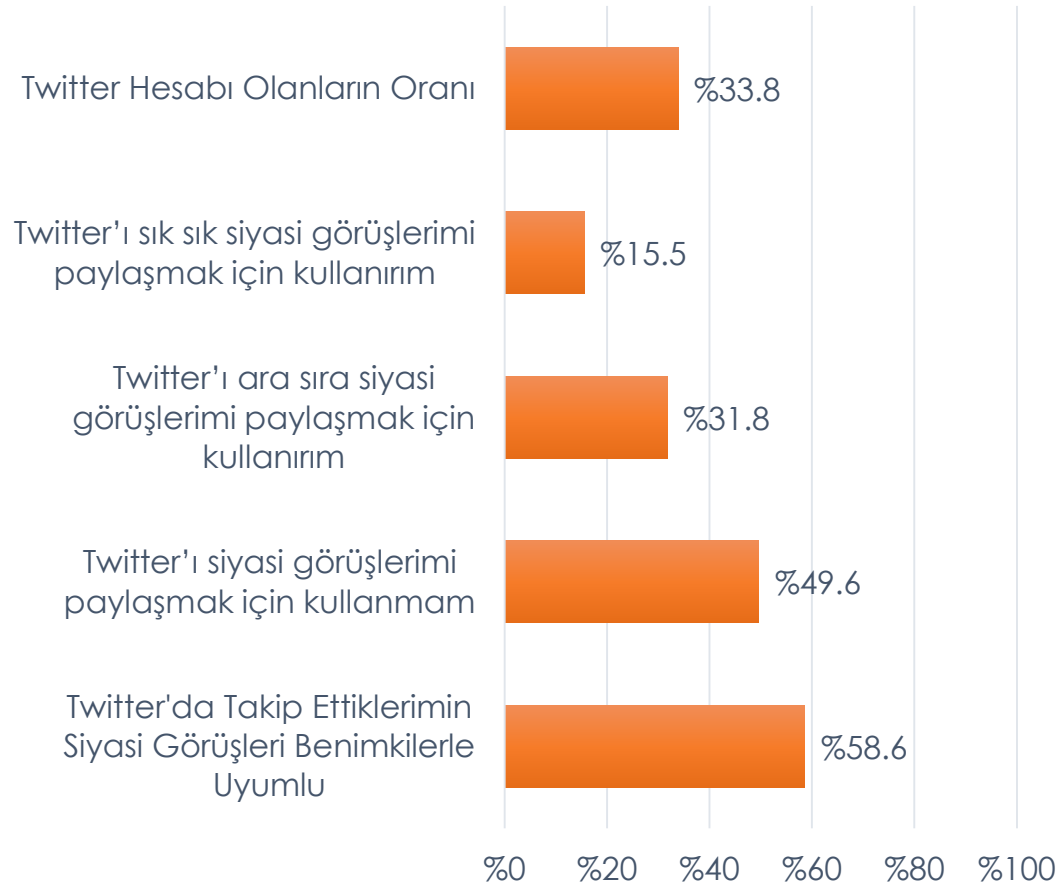
Okunan Gazeteler ve Parti Tabanları (Mütekabiliyet Haritası)

Haber Kaynaklarının Tarafsızlık Algıları ve Parti Tercihleri (Mütekabiliyet Haritası)

Sosyal Medya Kanalları ve Siyasal Tartışmalar*

* İnternet erişimi olanlar arasında

Siyasal Kültür

İstanbul Bilgi Üniversitesi
GÖÇ ÇALIŞMALARI
UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

444 0 428 | www.bilgi.edu.tr

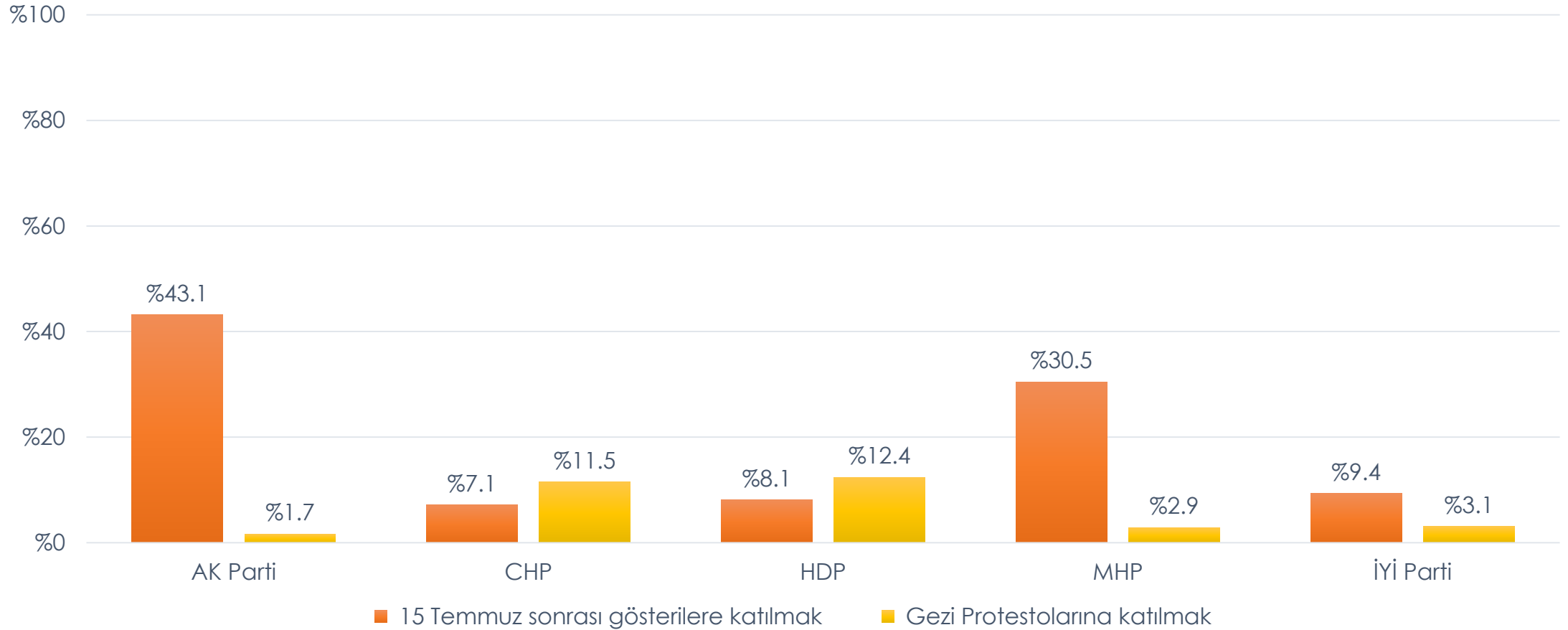
İstanbul
Bilgi Üniversitesi

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

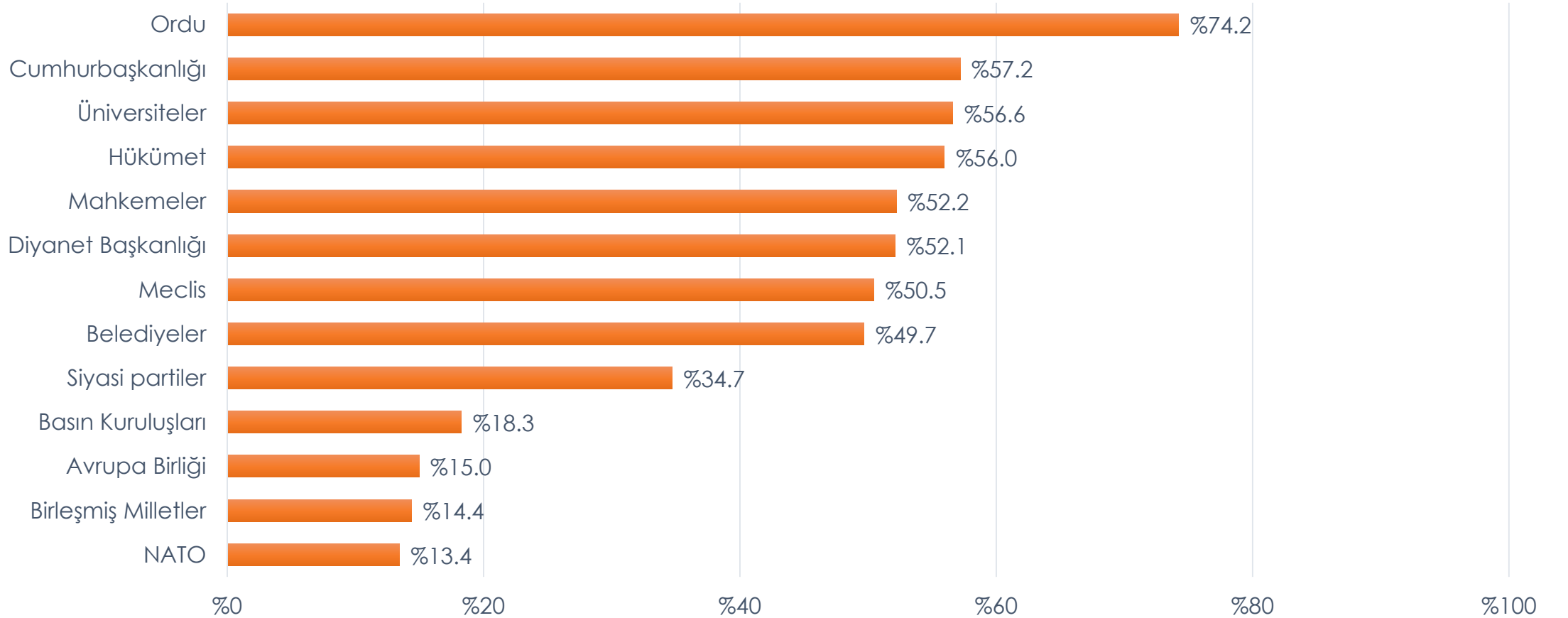
Siyasal Katılım: (“Yaptım” Yanıtlarının Oranı)

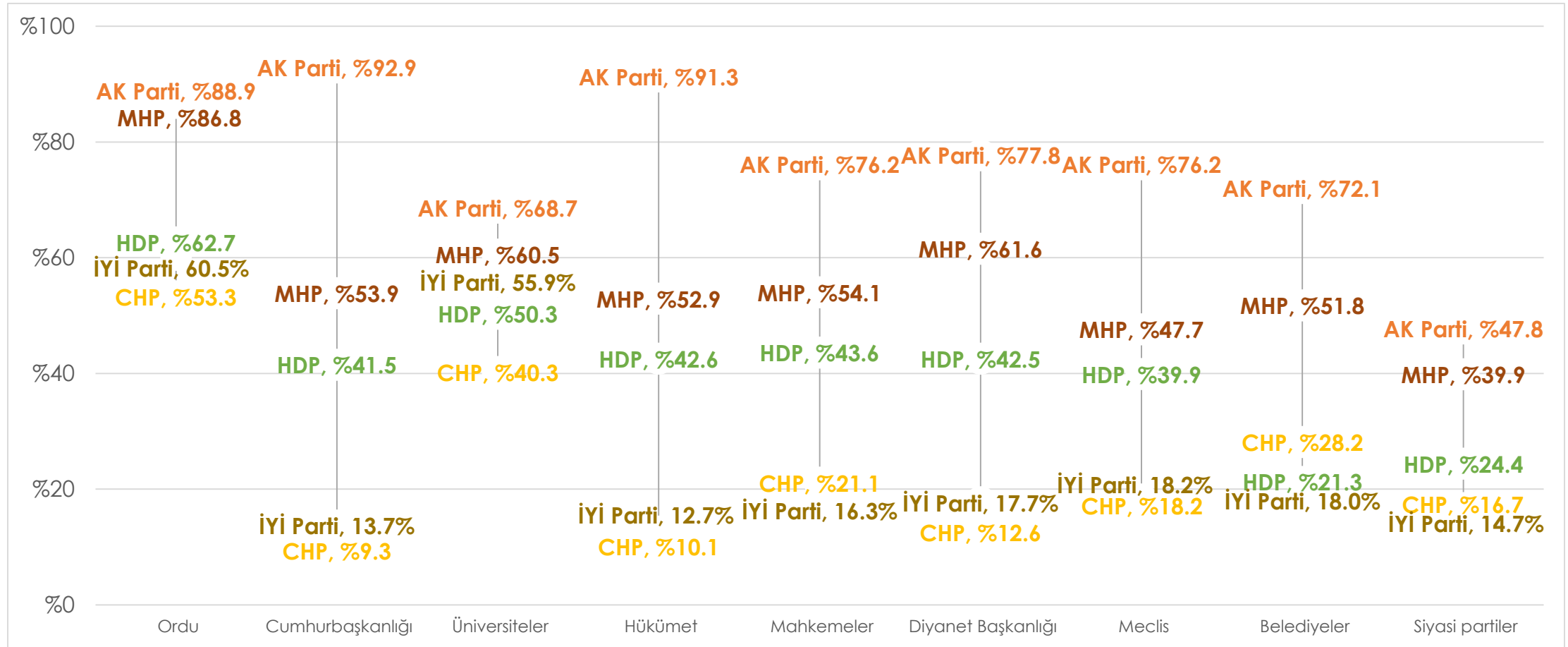
15 Temmuz Sonrası Eylemlere ve Gezi Protestolarına Katılım ve Parti Taraftarlığı ("Yaptım" Yanıtlarının Oranı)

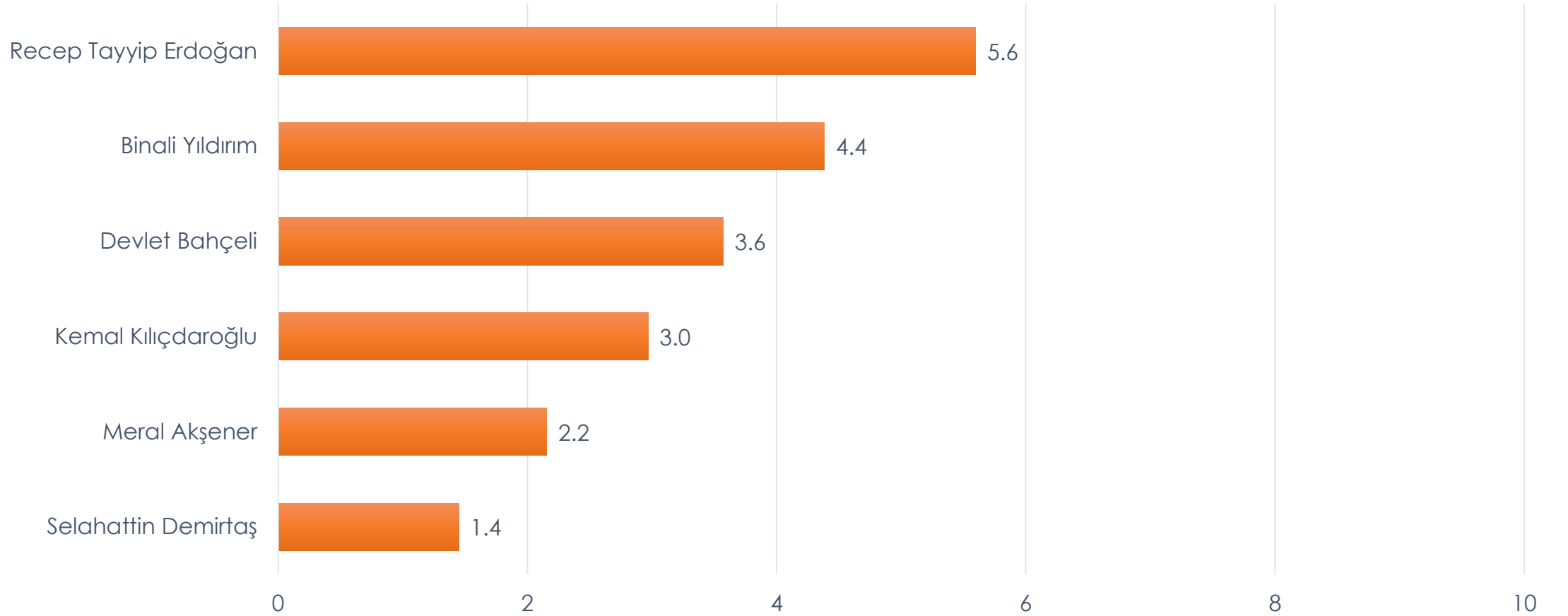
Kurumlara Güven ("Kesinlikle Güveniyorum" + "Güveniyorum" Yanıtlarının Oranı)

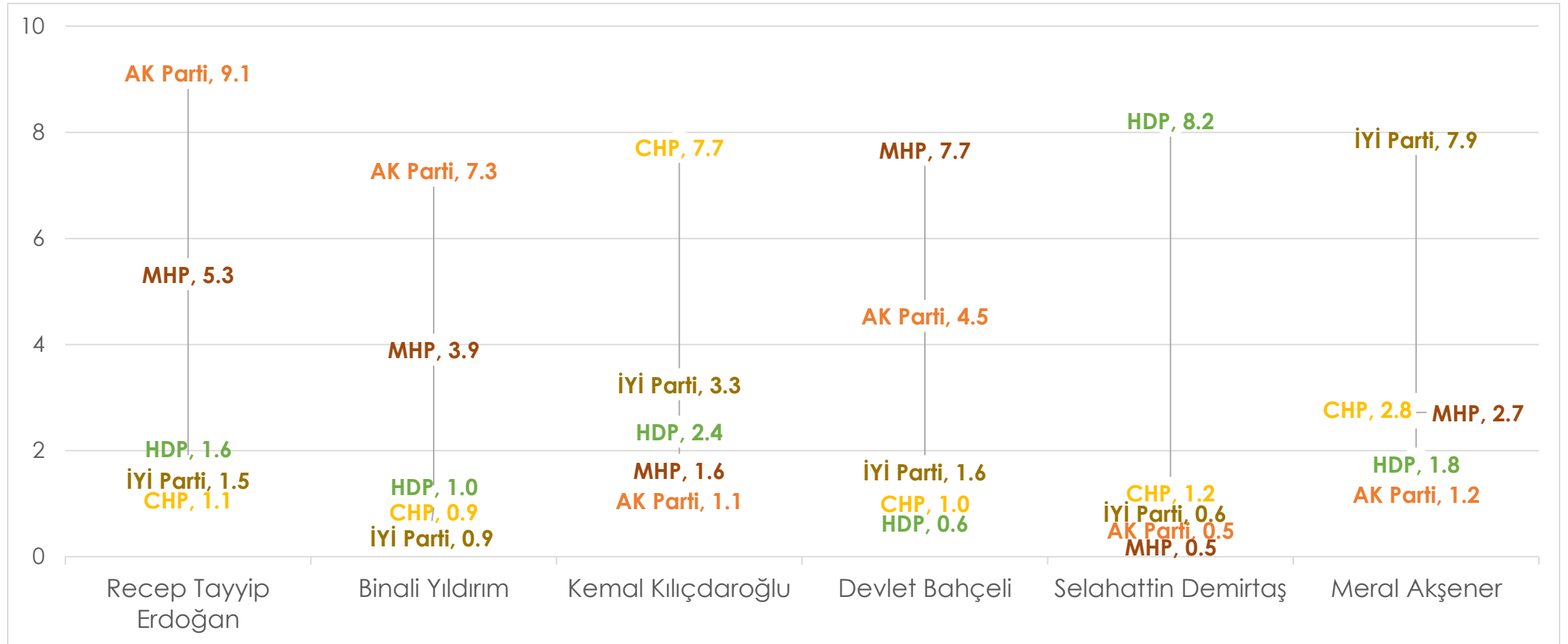
Kurumlara Güven ve Siyasi Parti Tabanları (Güvenenlerin Oranı)

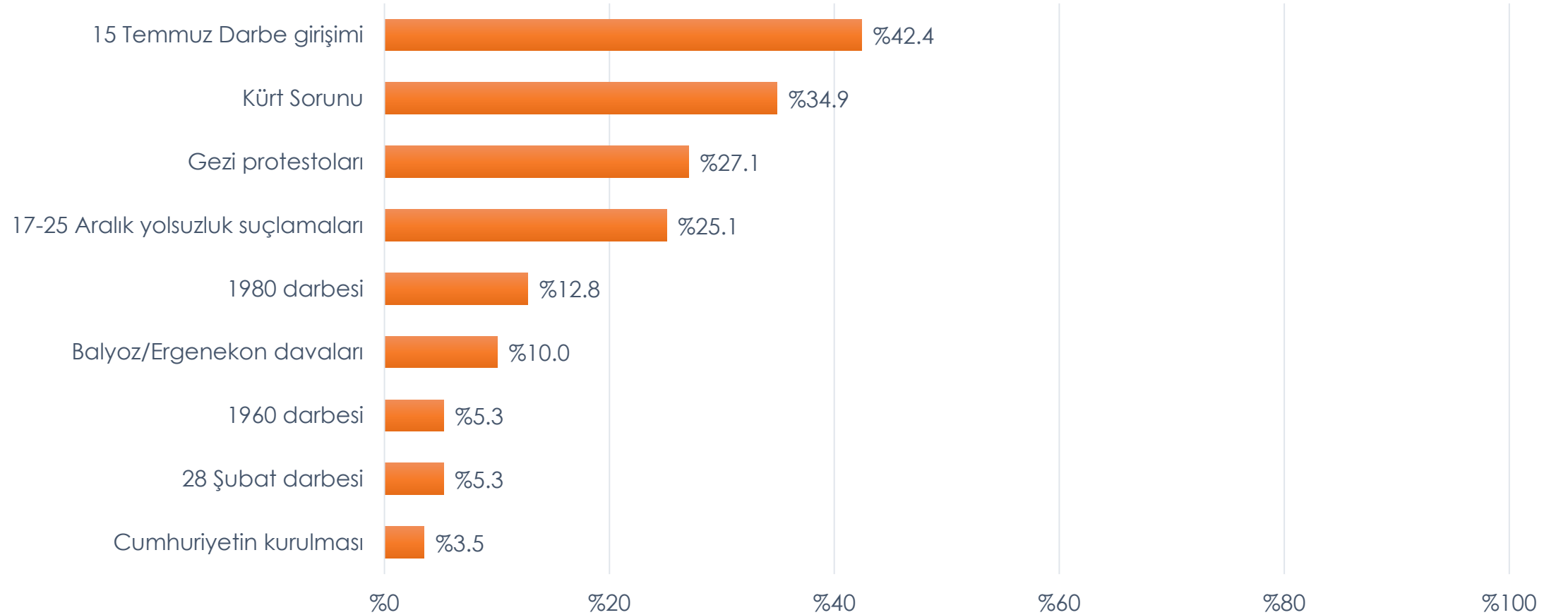
Liderlerin Beğenilme Dereceleri (10 Üzerinden Ortalama)

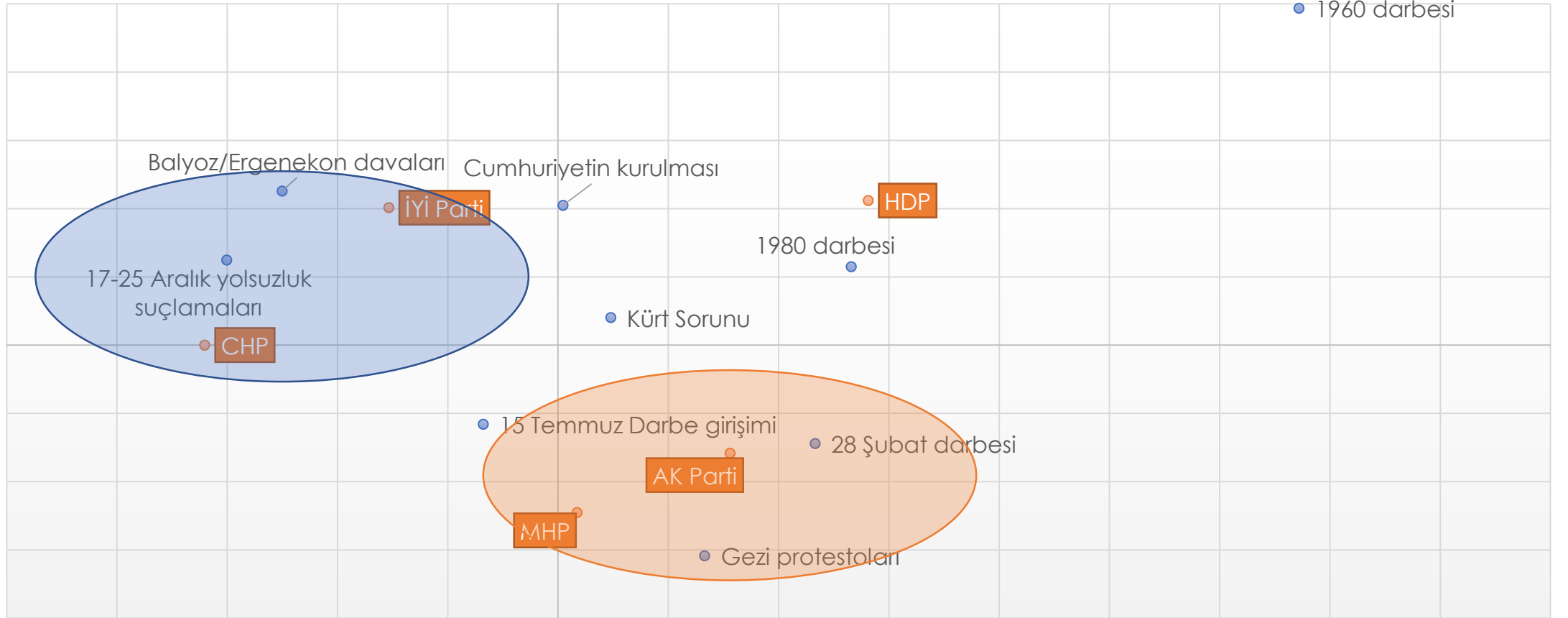
Siyasi Liderlerin Beğenilme Dereceleri ve Siyasi Parti Tabanları (10 Üzerinden Ortalamalar)

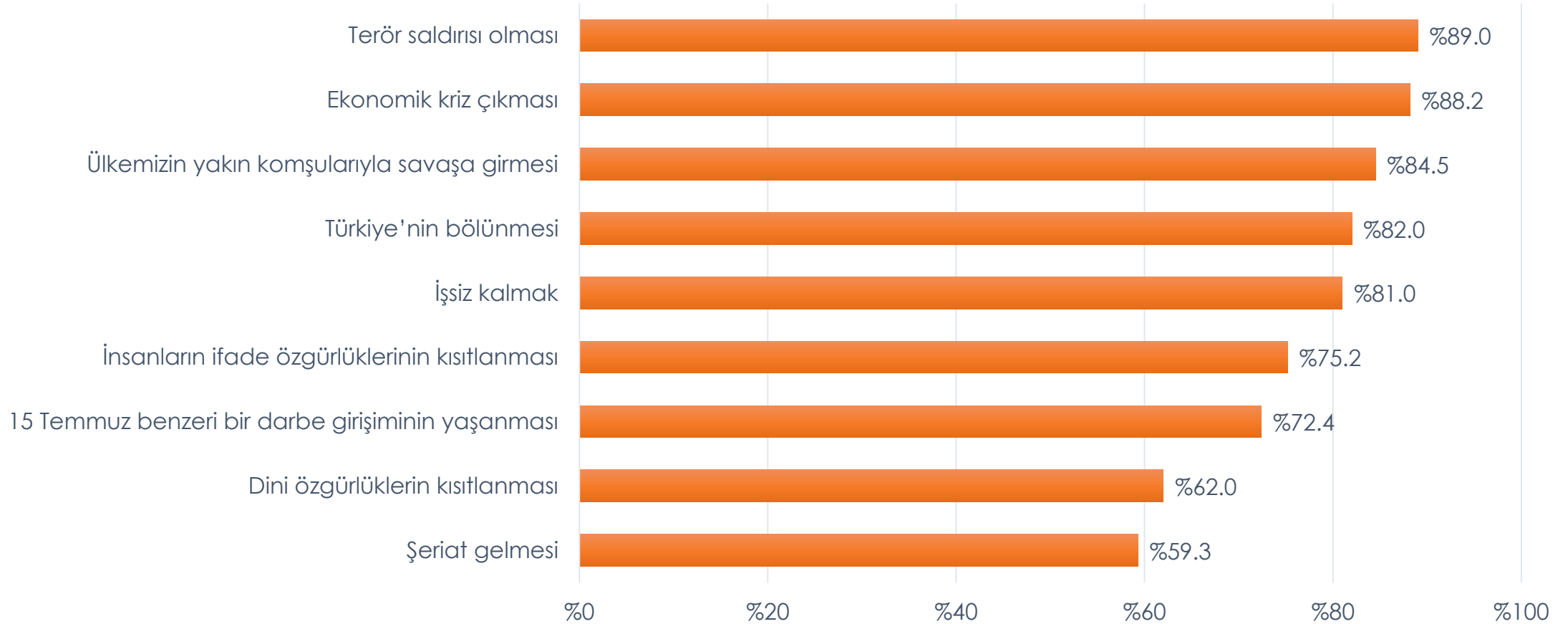
Siyasal Hafıza: Türkiye Toplumunda En Fazla Kırılmaya Yol Açan Olaylar (İki Yanıt, %)

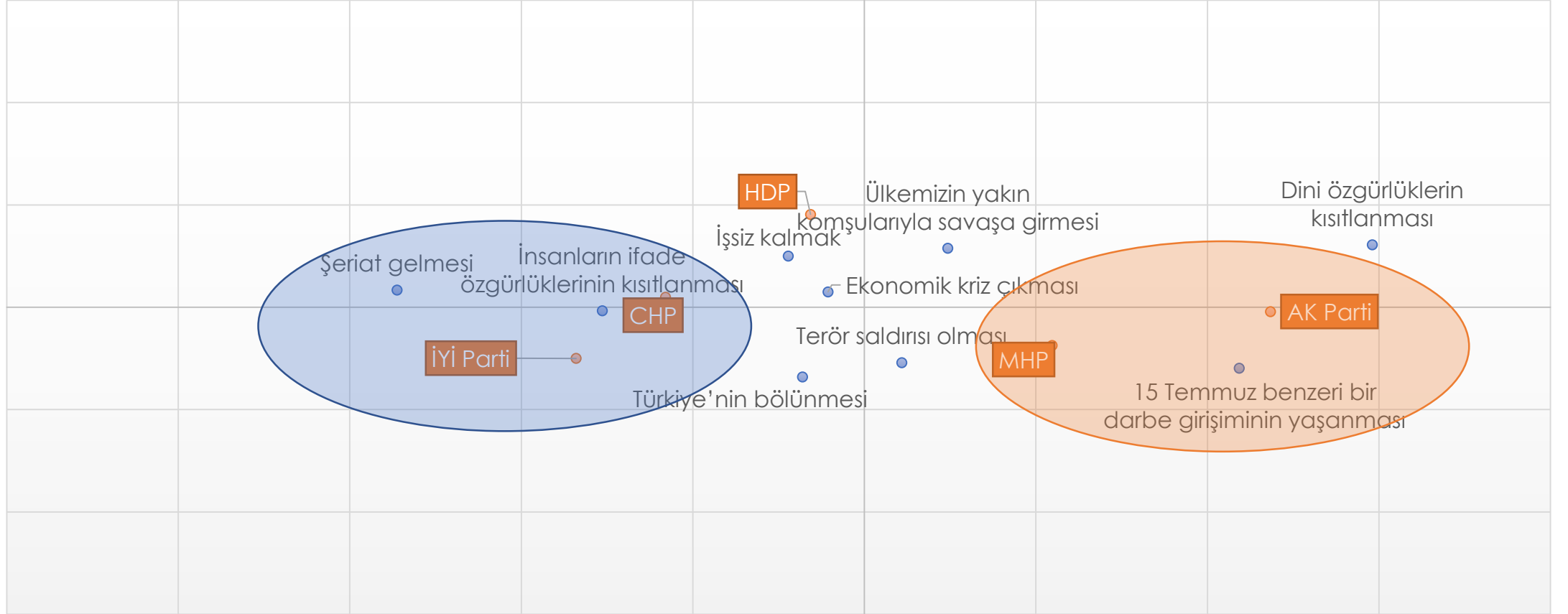
Türkiye Toplumunda En Fazla Kırılmaya Yol Açan Olaylar ve Siyasi Parti Taraftarları (Mütekabiliyet Haritası)

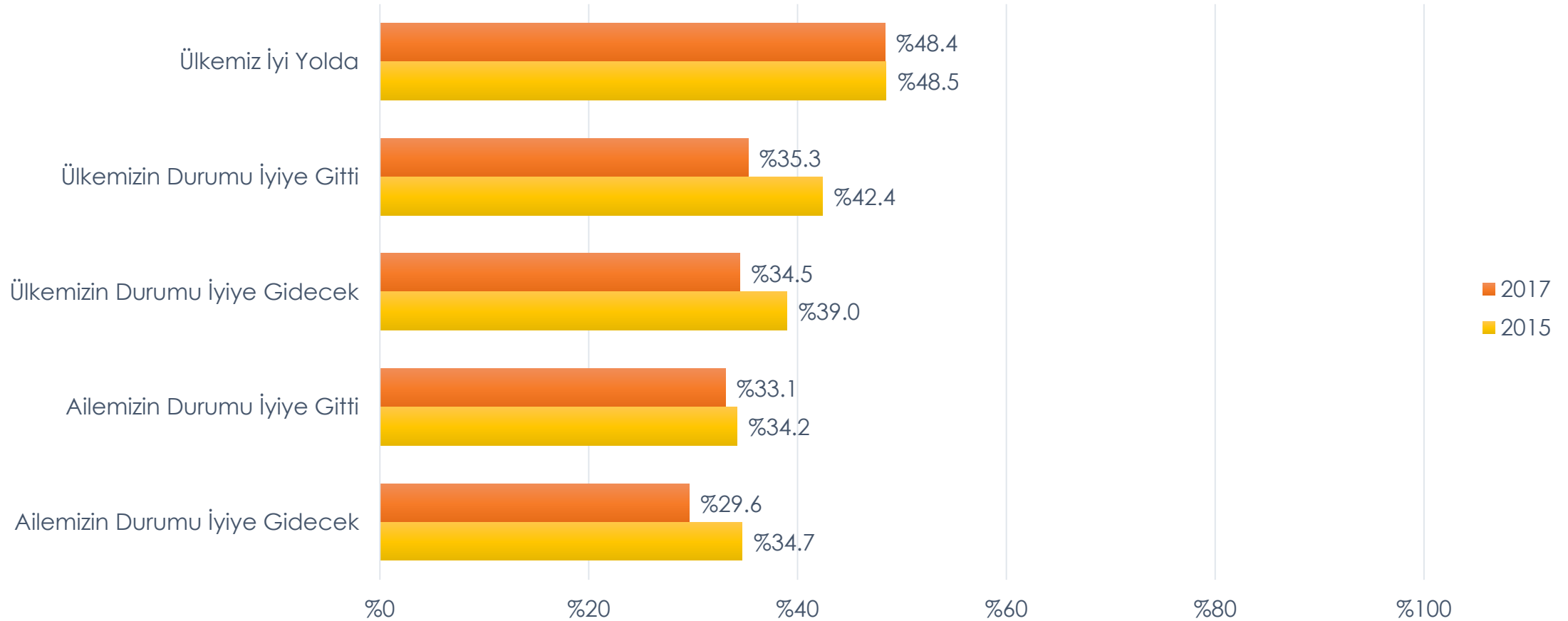
Gelecekle İlgili Kaygılar ("Çok Kaygılandırıyor" ve "Biraz Kaygılandırıyor" Yanıtlarının Yüzdesi)

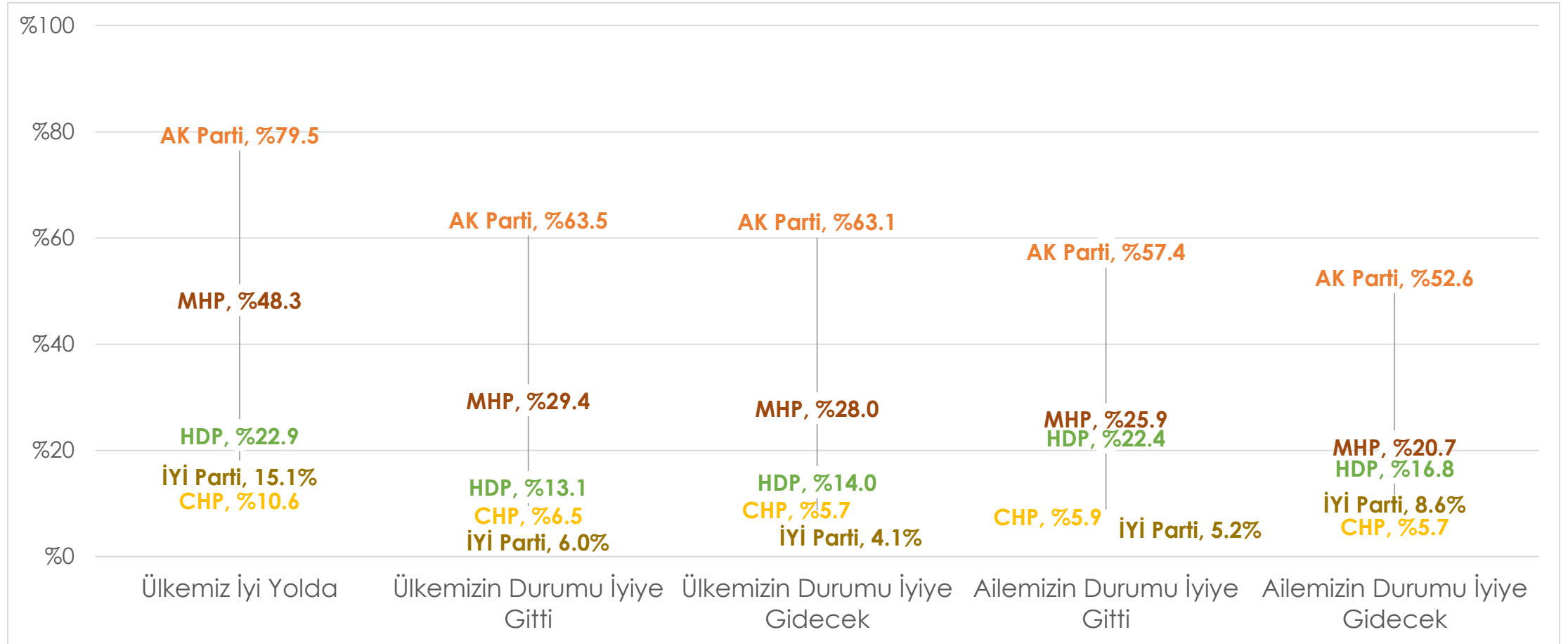
Gelecekle İlgili Kaygılar ve Parti Taraftarları (Mütekabiliyet Haritası)

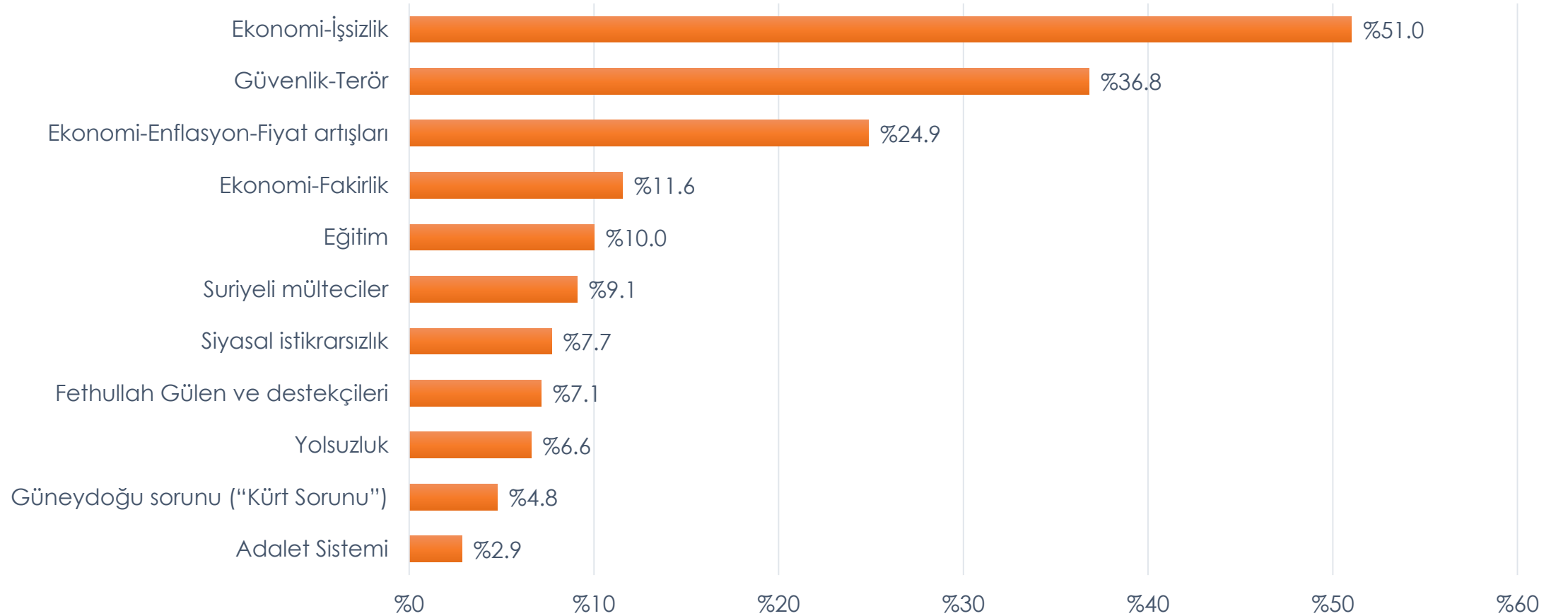
Genel Olarak Hayatın Değerlendirilmesi (Katılanların Oranı)

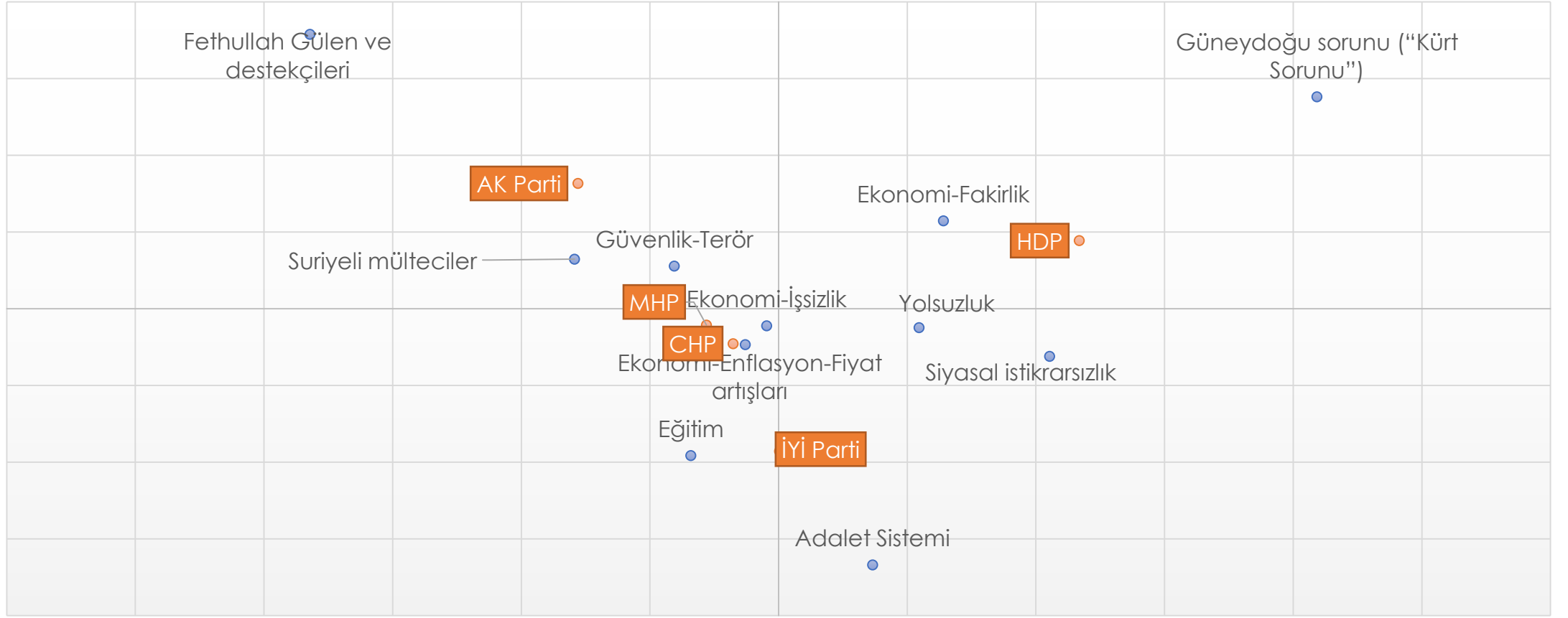
Hayatın Değerlendirilmesi ve Partiler (Görüşe Katılanların Oranı)

Türkiye'nin En Önemli Sorunları (İki Yanıt)

Parti Tabanları ve Ülkenin Önde Gelen Sorunları (Mütekabiliyet Haritası)

Siyasi Görüş Ayrılıkları

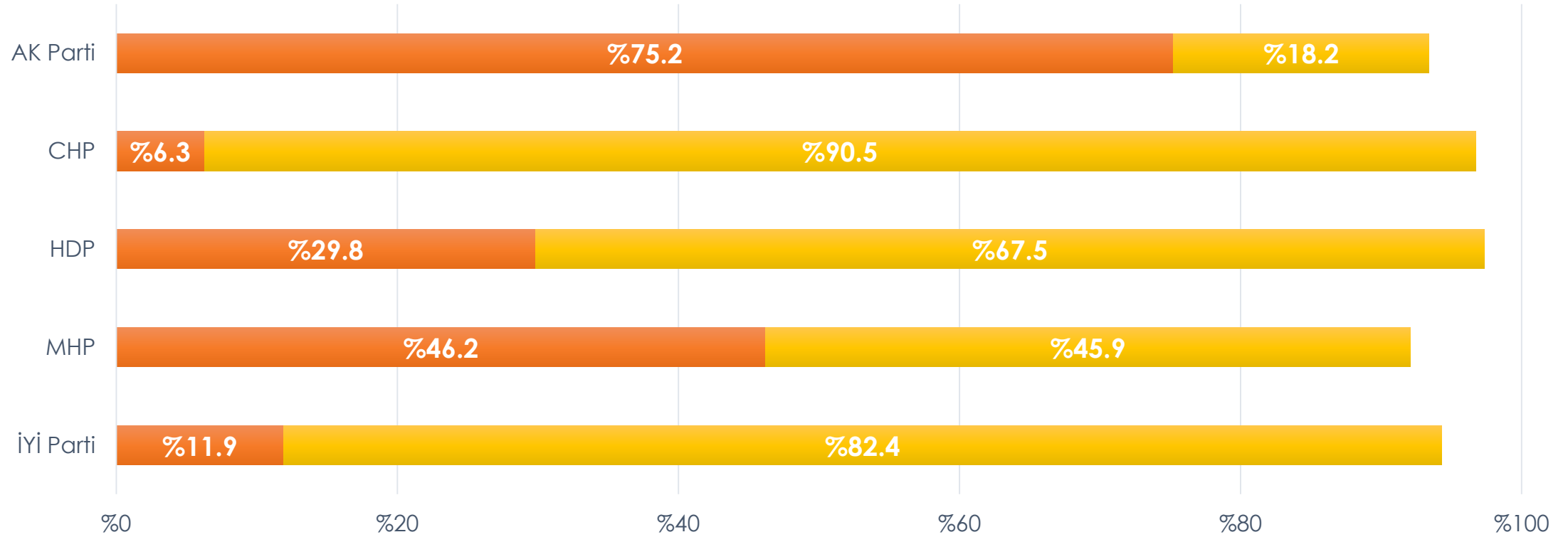
444 0 428 | www.bilgi.edu.tr

**Istanbul
Bilgi Üniversitesi**

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

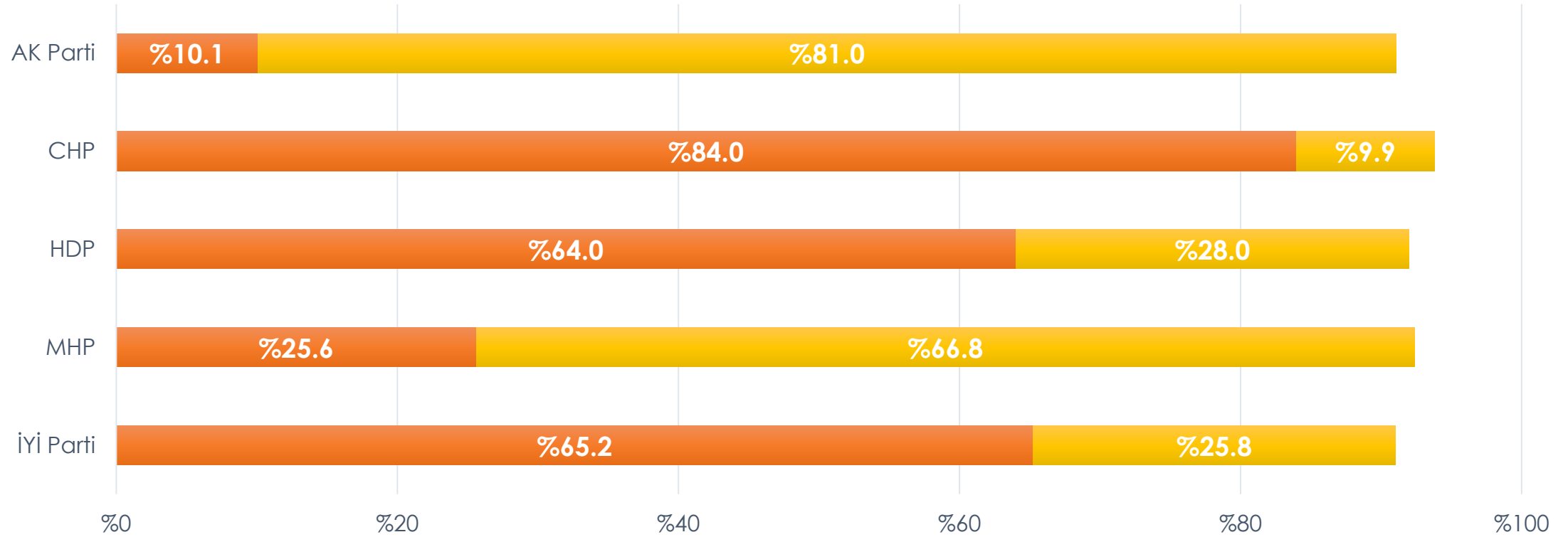
Ülkenin Yönetim Biçimine Dair Görüşler ve Siyasi Parti Tabanları

■ Eğer hükümet ve iktidar partisinin işine karşılmısaydı, ülkemiz daha iyi bir durumda olurdu.

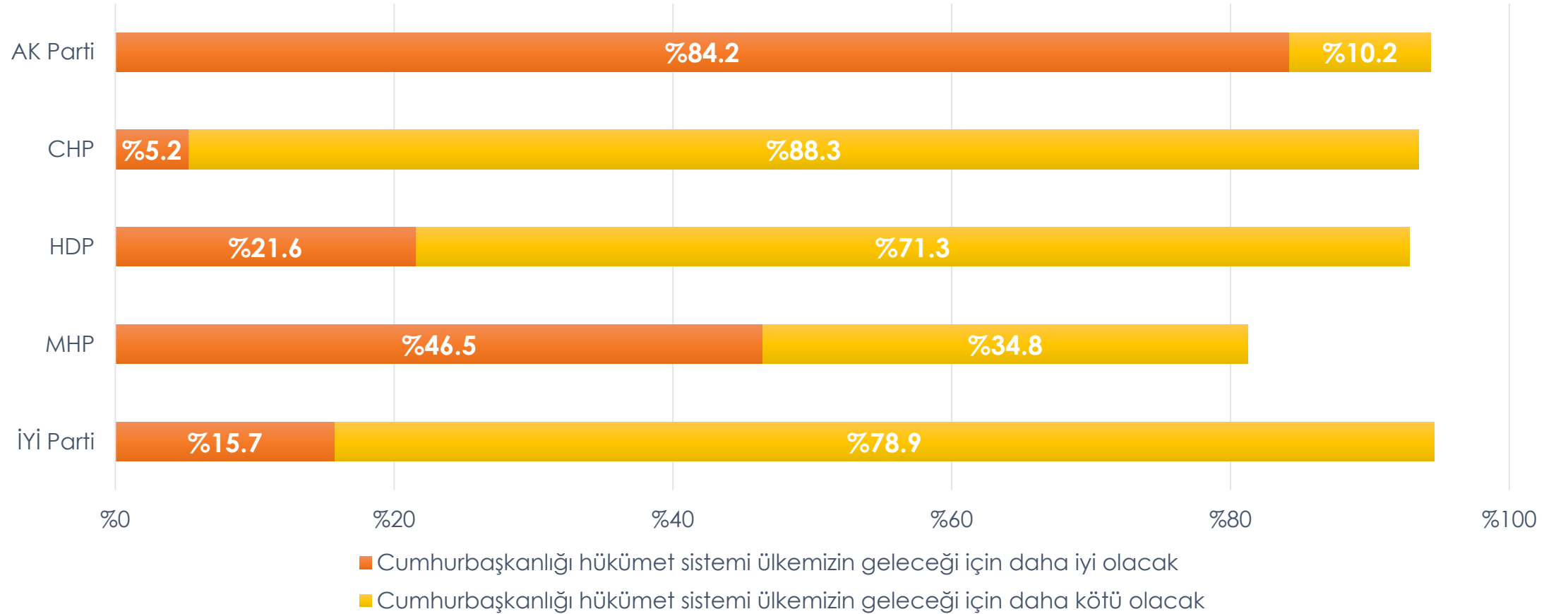
■ Eğer hükümet ve iktidar partisi muhalefetin sözünü daha fazla dinleseydi, ülkemiz daha iyi bir durumda olurdu

Gezi Protestolarına Dair Görüşler ve Siyasi Parti Tabanları

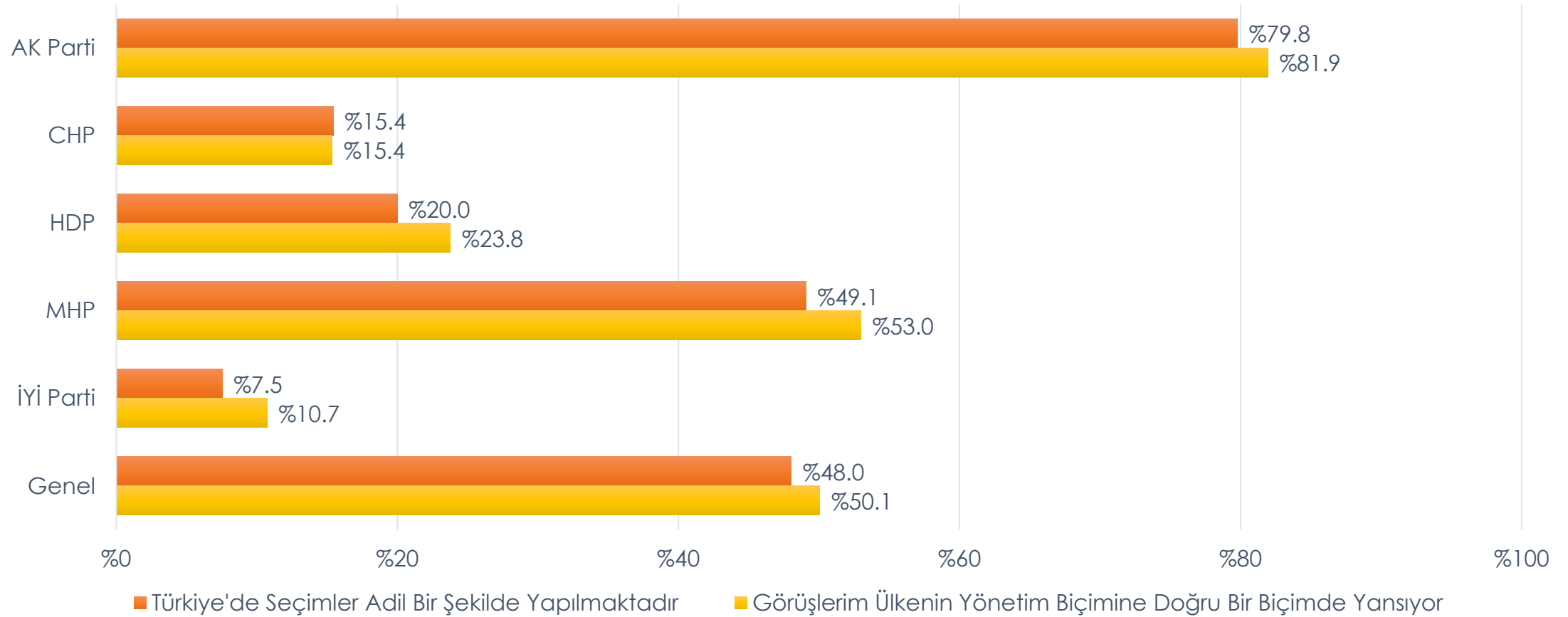

- Gezi eylemleri, Türkiye'de belirli hükümet politikalarına tepki gösteren birçok vatandaşı birleştiren barışçıl bir ifade
- Gezi eylemleri, kendi çıkarları doğrultusunda AK Parti hükümetini zayıflatmak ve yıkmak isteyen dış güçlerin parmağının

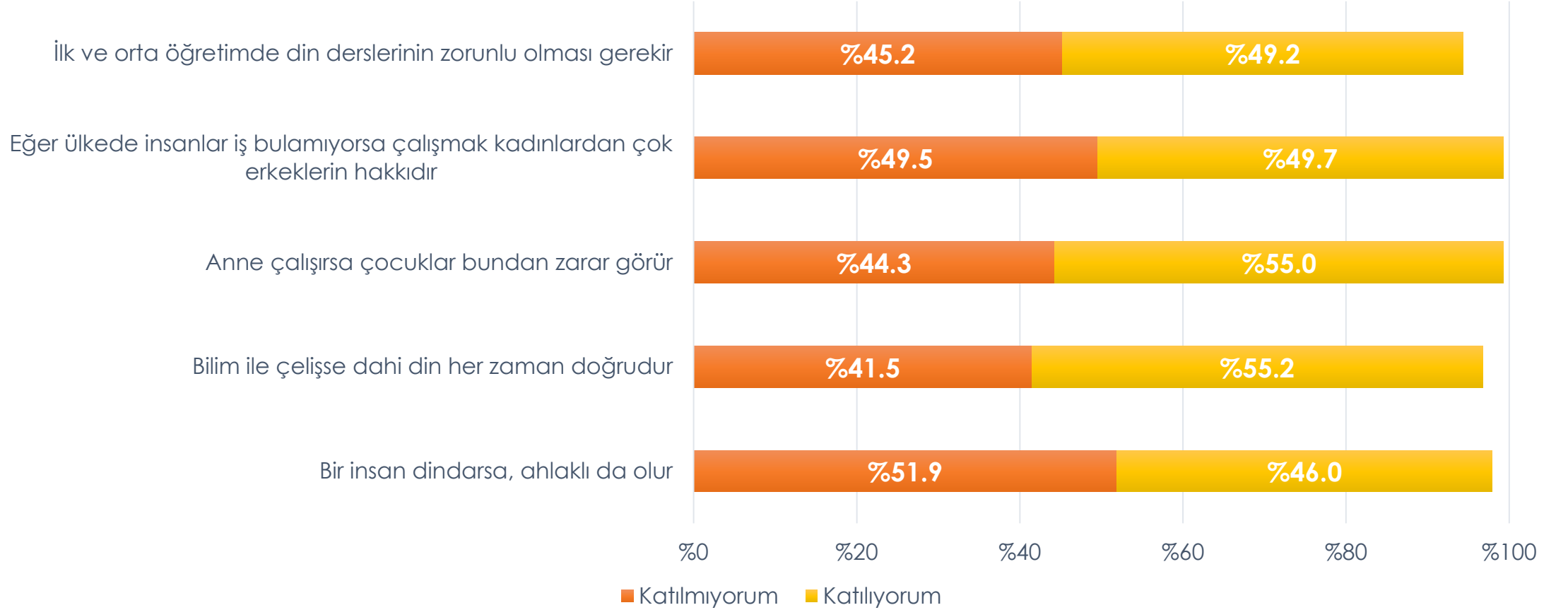
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Hakkındaki Algılar ve Parti Tabanları

Türkiye'de Seçimlerin Yönetilme Biçimine Dair Algı ve Parti Tabanları (Katılanların Yüzdesi)

Değerlerimiz

Değerler ve Parti Tabanları (Görüşe Katılanların Oranı)

Ortaklıklarımız

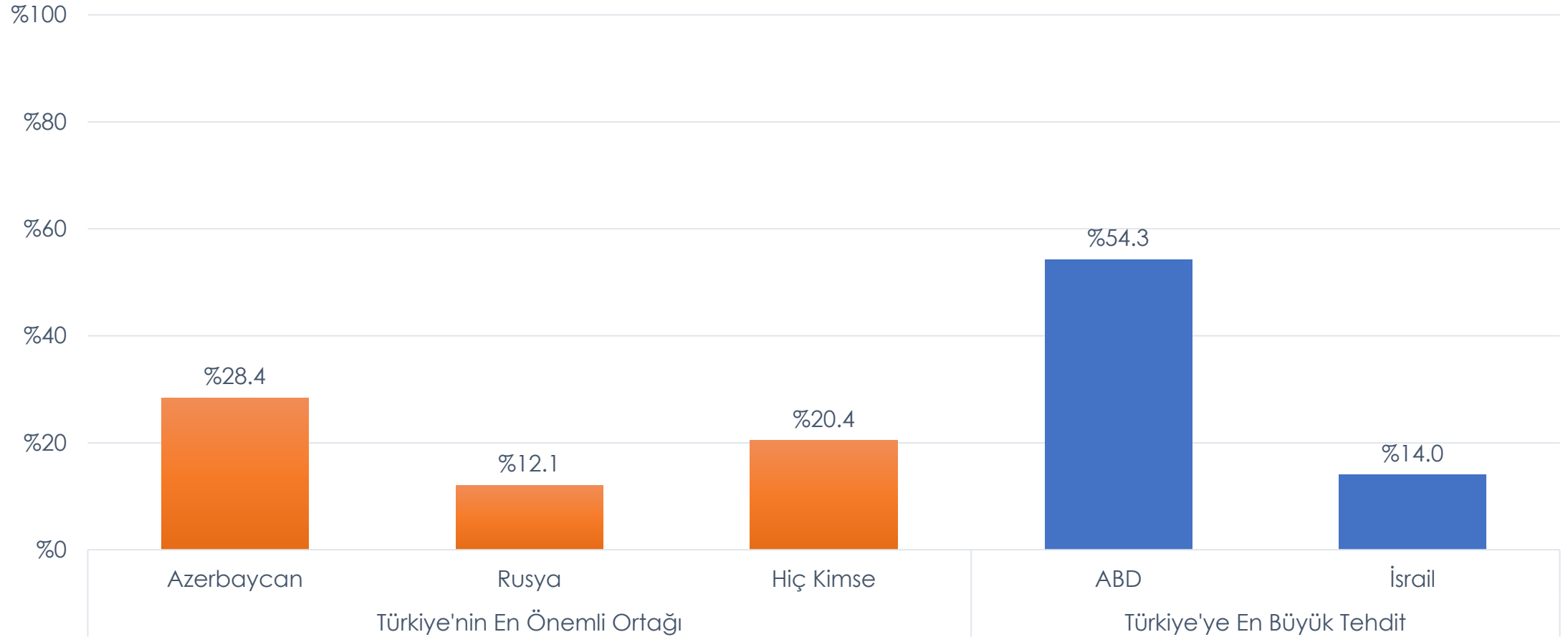
444 0 428 | www.bilgi.edu.tr

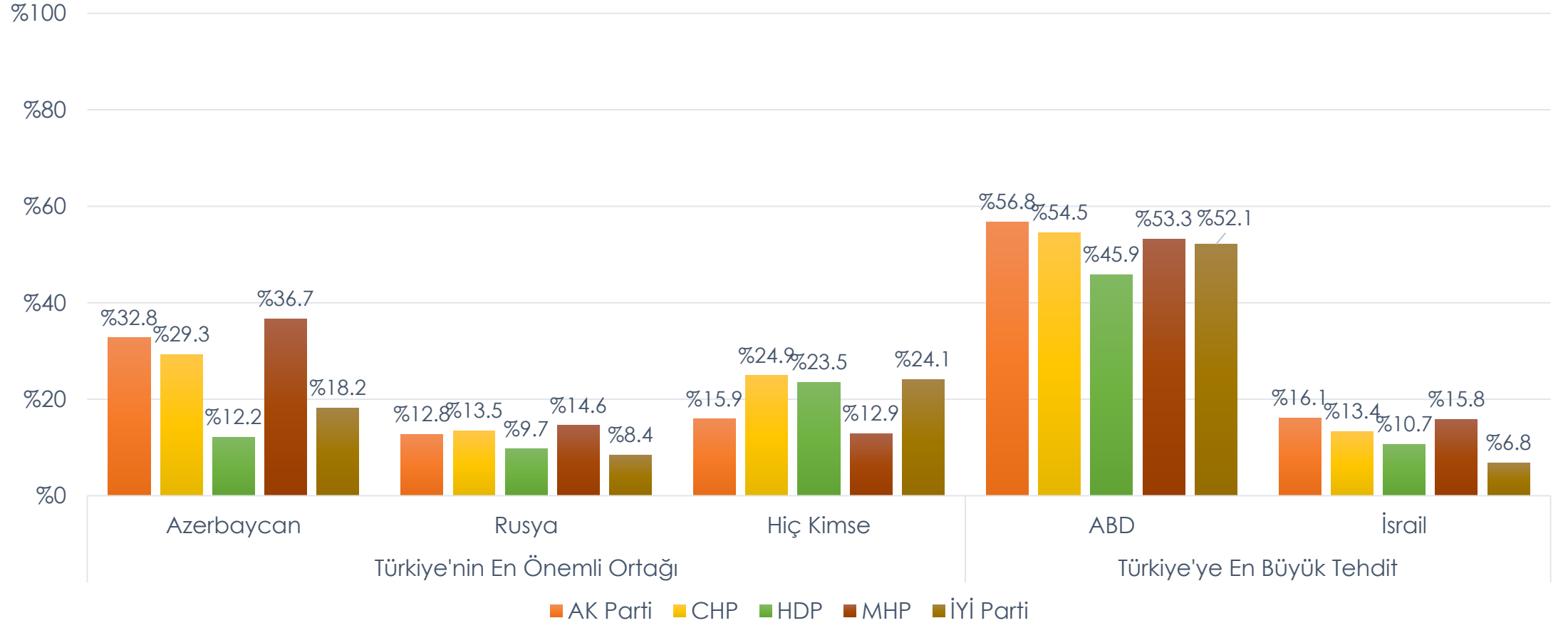
**İstanbul
Bilgi Üniversitesi**

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

Türkiye'nin En Önemli Ortağı ve En Büyük Tehdit Olan Ülke

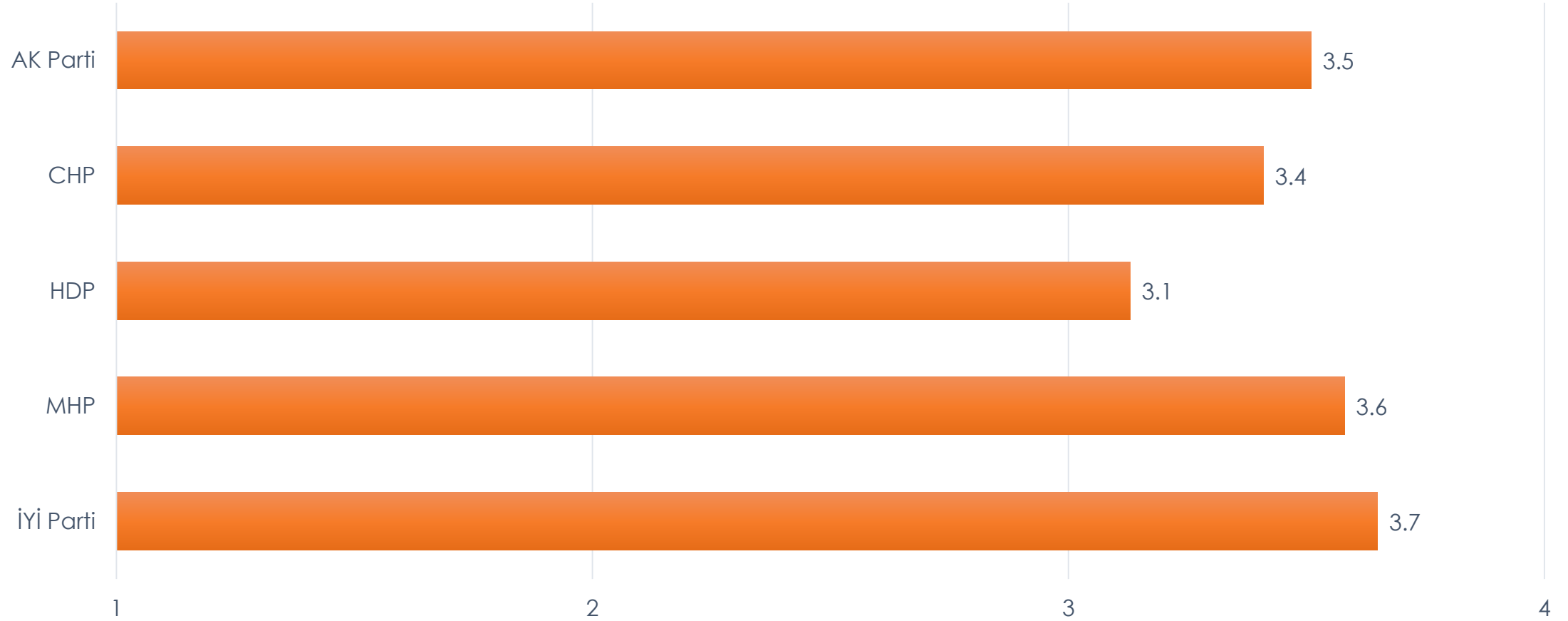
Türkiye'nin En Önemli Ortağı ve En Büyük Tehdit

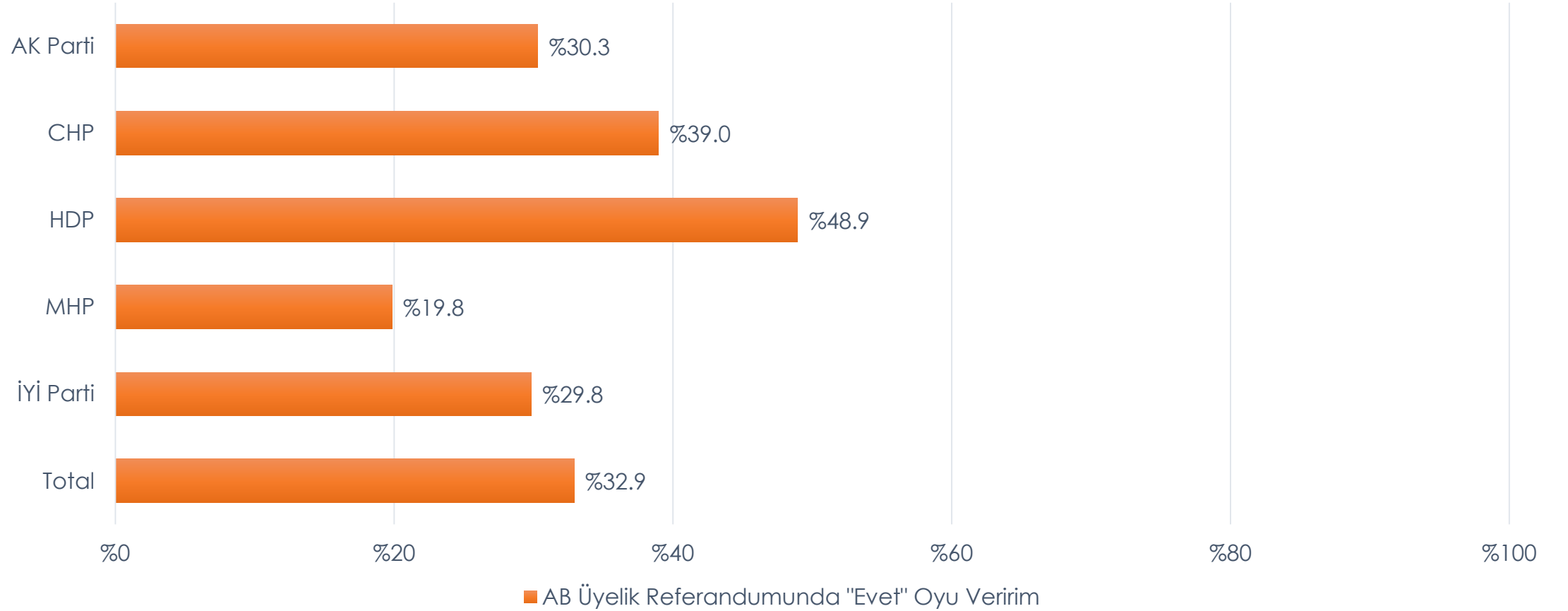
“Sèvres” Sendromu (Görüşe Katılanların Oranı)

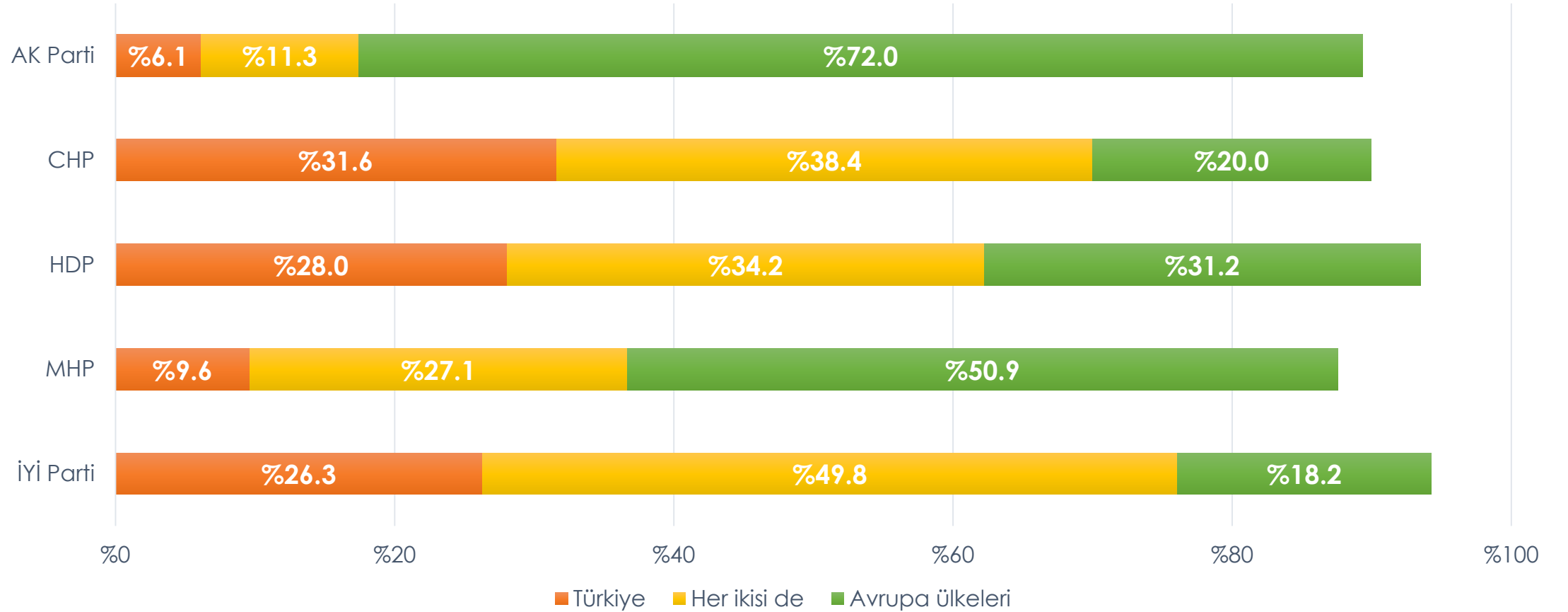
Sèvres Sendromu ve Parti Tabanları (4 Üzerinden)

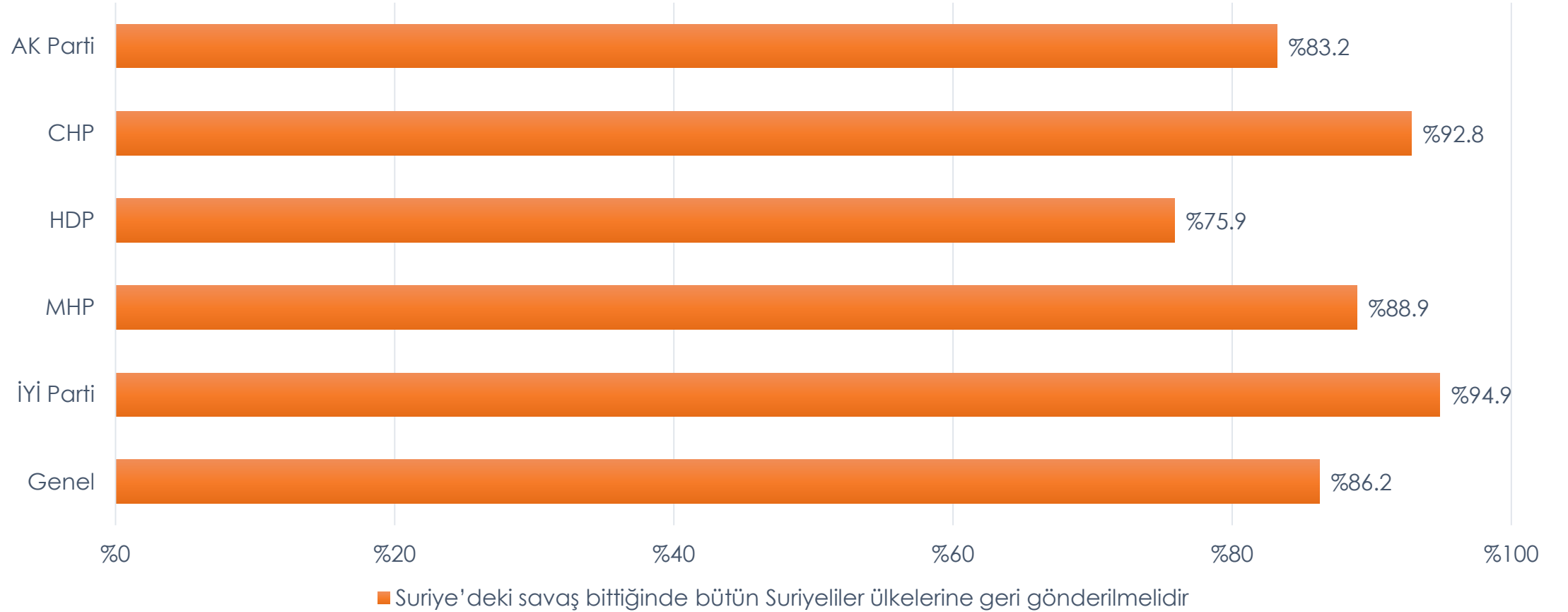
Türkiye-AB İlişkilerine Dair Algılar

Referandum Öncesindeki Türkiye-Avrupa Ülkeleri Arasındaki Gerilimden Kim Sorumlu?

Suriyeliler Ülkelerine Geri Gönderilmeli mi? “Evet” Diyenlerin Oranı

Teşekkürler ve Sorular...

emre.erdogan@bilgi.edu.tr

İstanbul Bilgi Üniversitesi
GÖÇ ÇALIŞMALARI
UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ

B | S | T

The Black Sea Trust
for Regional Cooperation

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

444 0 428 | www.bilgi.edu.tr

İstanbul
Bilgi Üniversitesi

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES